

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Katedra Historie

Bakalářská práce

ČESKÁ NEOFICIÁLNÍ HUDEBNÍ SCÉNA 80. LET

Vanda Štěrbová

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Breitfelder, Ph.D.

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Plzni, 16.4.2012

Ráda bych poděkovala PhDr. Miroslavovi Breifelderovi, Ph.D., za odborné vedení, čas a energii, které mi věnoval v době tvorby této bakalářské práce.

OBSAH

1 ÚVOD.....	7
2 MOC A OPOZICE	9
2.1 Rozvoj mládežnických organizací a postupná radikalizace	10
2.1.1 Socialistický svaz mládeže (SSM)	11
2.2 Opoziční aktivity občanů.....	11
3 KULTURNÍ ATMOSFÉRA LET SEMDESÁTÝCH	13
3.1 Disent	13
3.2 Underground.....	14
3.2.1 Drogová kultura.....	15
3.2.2 Hudební underground	15
4 HUDEBNÍ ALTERNATIVNÍ SCÉNY SEMDESÁTÝCH AŽ OSMDESÁTÝCH LET.....	17
4.1 Obecná charakteristika alternativní kultury.....	17
4.1.1 Složky hudební scény v Československu	18
4.2 Jazzová sekce.....	21
4.2.1 Likvidace jazzové sekce	22
4.3 Sekce mladé hudby	23
4.4 Burzy	25
4.5 Rozkvet alternativní scény 80. let.....	26
4.6 Folková mezihra	27
5 NOVÁ VLNA, PUNK A DALŠÍ SMĚRY OSMDESÁTÝCH LET.....	28
5.1 Styl punkerů.....	29
5.2 Počátky punku a nové vlny.....	29
5.3 Charakteristika punku a nové vlny	30
5.4 Útok proti nové vlně a punku	32

5.5 Tribuna a „Nová vlna se starým obsahem“	34
5.6 Důsledky článku	35
5.7 Další generace punku a nové vlny	37
5.8 Punk a jiné subkultury.....	38
5.9 Industriál a hardcore.....	39
5.10 Období uvolnění.....	40
5.11 Metal	41
5.12 Rockfesty.....	41
6 HUDEBNÍ OSMDESÁTKY PLZNĚ A OKOLÍ.....	43
6.1 Lochotín 1987.....	44
7 ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ ROCKOVÉ HUDBY	47
8 ZÁVĚR.....	49
9 RESUMÉ	51
10 SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	52
10.1 Literatura	52
10.2 Periodika.....	53
10.3 Internetové zdroje	53
10.4 Osobní sdělení	54
11 SEZNAM PŘÍLOH	55

1 ÚVOD

Hudba byla součástí života od počátků lidstva. Zavádění nových stylů hudby se jen zřídka kdy setkalo s kladným přijetím jak u zájemců o hudbu, tak u zavedeného státního režimu. Pokud bych se podívala hodně hluboko do historie, již Platón prohlásil, že hudba má být především výchovná. Dle Platónových slov bychom se měli vyvarovat zavádění nových stylů v hudbě.

S přibývajícím počtem černošského obyvatelstva v USA rostl i počet diskriminačních opatření. S černochoy přichází jejich specifická kultura i nové hudební směry. Ani černošská hudba se neobešla bez problémů. Ne vždy byla hudba v souladu s ideologií nastoleného režimu. Již za nacistické okupace se hudba promítla do rasových zákonů, převážně pokud se jednalo o blues či jazz, tedy „černou hudbu“. Po druhé světové válce, v útocích proti hudbě, pokračovala komunistická ideologie. Od nástupu komunistů v Československu se v každé dekádě jejich nadvlády můžeme setkat se snahou eliminovat nové hudební směry, které přicházely hlavně ze západu. V počátcích padesátých let přichází do Československa opětovná vlna jazzu. Od druhé poloviny padesátých let se výrazně prosadil rock & roll. Rock & roll vystřídal silný vliv Beatles, právě díky Beatles dochází u nás k obrovskému rockovému boomu. V sedmdesátých letech se prosadily undergroundové skupiny a v letech následujících se prosazují různorodé alternativní kapely, nová vlna, punk, metal a další. Všechny tyto směry byly za komunistického režimu v nemilosti.

Předmětem této práce jsou právě sedmdesátá, ale hlavně léta osmdesátá. V úplném úvodu práce se zabývám opozičními aktivitami občanů, převážně aktivitami občanů mladší generace. I přesto, že práce je věnována především létům osmdesátým krátce jsem se zmínila i o disentu jako součásti podzemní kultury a také, o undergroundu jakožto o významném inspiračním proudu pro hudbu vznikající v osmdesátých letech. Nemohla jsem vynechat dvě významné organizace podporující alternativní scénu. Tyto organizace představuje Jazzová sekce a Sekce mladé hudby. Obě sekce podlehly komunistickému režimu v první polovině osmdesátých let.

Abychom se lépe vyznali v termínech typu: oficiální scéna, neoficiální scéna, amatérské či profesionální soubory. Uvádím v práci charakteristicky jednotlivých složek československé hudební scény.

Velká pozornost je věnována nové vlně a její nejvýraznější složce – punku. I přes existenci dalších stylů jako jsou industriál, hardcore, či metal, kterým se rovněž věnuji, se právě punk a nová vlna prosazují nejvýrazněji. Opět můžeme hovořit o generaci mladých lidí, kteří se chtějí distancovat od běžného, stereotypního života.

V této práci se dočtete podstatu nové vlny. Jedna z kapitol je věnovaná charakteristice této hudby plné energie, humoru a ironie. Výrazné punkové vizáže a jejich prezentaci, se rovněž zabývám.

Tato práce je věnovaná neoficiální hudební scéně. Jak jsem již naznačila, i nová vlna a punk byly v rozporu s mocí. Mocenské orgány se všemožně snažily proti této hudbě zasahovat. Moc zasahovala ve všech sférách společenského života. Tvrdě byl postížen underground. Zasaženy a zničeny byly rovněž obě sekce. I proti nové vlně a punku moc vystoupila. Jak moc zasáhla proti punku a nové vlně je rovněž předmětem zkoumání. Důsledky pronásledování neoficiální muziky jsou zde také uvedeny.

Underground, nová vlna, i punk byly převážně městskými kulturami. Hlavním centrem byla Praha. Dalším velkým městem, a tak i působištěm neoficiální hudby, byla Plzeň. Protože z Plzně pocházím, vybrala jsem si právě toto město. Projevy punku a nové vlny, zde samozřejmě nebyly tak silné jako v Praze, přesto je o čem psát. Kromě krátkého výčtu formací působících v Plzni a blízkém okolí, největší pozornost věnuji Mírovému koncertu, který se konal v amfiteátru v plzeňském Lochotíně v roce 1987. Mírový koncert na Lochotíně uzavírá tuto práci.

2 MOC A OPOZICE

Rocková hudba je oblíbená hudba několika generací. Již od vzniku rocku v padesátých letech byl rock považován za nebezpečnou sílu, která kazí veřejný pořádek a morálku. Před obzvláště těžkou překážkou byla hudební kultura postavena v době nesvobody, v době kdy byly omezeny a hlídány všechny zájmy lidí. Na výběr zbývaly dvě možnosti. Jednou z možností bylo podřídit se požadavkům režimu. Druhá možnost byla nepodřizovat se, řídit se podle svého. Pokud jsme zvolili druhou možnost, byli jsme neustále pronásledováni, utlačováni, museli jsme se skrývat. Od nástupu komunistů k moci se v každém desetiletí našla kulturní pospolitost, která z nějakého důvodu režimu nevyhovovala. Různé aktivity, které se v demokratických poměrech staly běžnou součástí života, se v našich poměrech okamžitě staly aktivitou politickou. Moc zasahovala, jak nejlépe to šlo. Pronásledování, domovní prohlídky, výslechy byly na denním pořádku. Tyto opatření ještě zvyšovaly houževnatost lidí, kteří bez pomoci techniky, počítačů či internetu překládali, opisovali texty a šířili hudbu nahranou na magnetofonových páscích.

Právě proto, že škola, zaměstnání, SSM, ale i zájmové organizace byly pod dohledem režimu. Zbývá už jen oblast volného času, ve které lze realizovat skutečné zájmy. Konflikty mezi mocí a obyčejným občanem přinesly člověku podmět k zamyšlení. K zamyšlení se nad svou existencí a dále nad charakterem vládnoucího režimu. Mírová shromáždění, punkové a novovlnné koncerty, bytové semináře a další aktivity se stávaly svobodným a neformálním prostorem, který byl pro režim trnem v oku. Otázkou zůstává, proč tomu tak muselo být. Proč se tyto nevinné aktivity staly aktivitami politickými.¹

¹ VANĚK, Miroslav. Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu. Praha, ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s.8- 9. ISBN 80-7285-016-4.

2.1 Rozvoj mládežnických organizací a postupná radikalizace

Hudba a různé hudební styly byly a jsou součástí zábavy snad pro každého člověka. Neopominutelnou skupinou hudební kultury byla mládež. Mládež se vzhledla především v nových stylech hudby, které přicházely především ze západu. Mládež chtěla být nezávislá, spontánní, a chtěla se svobodně vyjadřovat a také se svobodně chovat. Mládež se postupně radikalizovala a sdružovala v organizace různého druhu. V následující kapitole jsem vypracovala stručný přehled významných organizací.

V Československu fungovala mládežnická organizace nazývaná Československý svaz mládeže (ČSM), která vznikla již v době předtotalitní. ČSM se rozpadla v roce 1968. V roce 1970 byla za účasti zástupců několika vybraných organizací, které vznikly po rozpadu ČSM, svolána konference Socialistického svazu mládeže (SSM). Právě SSM byla zodpovědná za veřejné vystupování desítek hudebních kapel a dalších kulturních souborů. SSM byla řízena a organizována KSČ.²

Druhá polovina osmdesátých let vedla ke vzniku nezávislých opozičních hutí. V roce 1987 začala fungovat Demokratická iniciativa (DI), vznikla také nezávislá ekologická skupina. V říjnu 1988 bylo založeno Hnutí za občanskou svobodu (HOS) a počátkem roku 1989 Klub za socialistickou přestavbu – Obroda. Během několika měsíců roku 1988 vznikly tři nezávislé organizace, které soustřeďovaly především příslušníky mladé generace: Nezávislé mírové sdružení – iniciativa za demilitarizaci společnosti (NMS - IDS), České děti (ČD) a Mírový klub Johna Lennona (MKJL).³

Na přelomu let 1988 a 1989 se podmětem politiky opět stávají studenti. Mladá generace, která neprožila události roku 1968. Radikalizaci vysokoškolských studentů představují studentské časopisy. Časopisy vycházely pod záštitou výborů SSM. Prvním studentským byl časopisem s názvem *Kavárna A.F.F.A.* SSM byla později kritizována za svoji formálnost. V časopisech se objevily i výzvy k rozpuštění SSM a žádalo se nahrazení nezávislou studentskou organizací.⁴

² Podrobněji o SSM v následující kapitole.

³ OTÁHAL, Milan. *Opozice, moc, společnost 1969 – 1989*. Praha: Maxdorf, 1992, s. 49 – 50. ISBN 80-85800-12-8.

⁴ OTÁHAL, Milan et al. *Sto studentských revolucí*. Praha: Maxdorf, 1994, s. 20. ISBN 80-7106-337-1.

2.1.1 Socialistický svaz mládeže (SSM)

SSM byla organizací československé mladé generace, jejímž úkolem bylo získat mladé lidi pro podporu normalizačního režimu. SSM patřilo pod správu Komunistické strany Československa. Tiskovým orgánem SSM byla *Mladá fronta*. Do SSM měla mládež přecházet plynule z Pionýrské organizace SSM. Nejlepší členové SSM byli navrhováni jako kandidáti do KSČ. Přijetí člena SSM do strany KSČ mělo být nejvyšším uznáním a poctou. Cílem SSM bylo tedy připravit jedince na politickou dráhu.⁵

Středoškolští členové SSM často nevyvíjeli žádnou činnost a jejich členství bylo pouze formálního charakteru. Většina mladých lidí byla z Pionýrské organizace automaticky přepsána do organizace SSM. Jen málokdo si dovolil ze SSM vystoupit. Členové SSM působili a vystudovali na středních školách bez větších obtíží. Rovněž si členstvím zajistili lepší pozici pro přijetí na vysokou školu. Členy SSM se stávali i ti, kteří měli rádi děti a práci s nimi.⁶

Jako pozitivní prvek SSM lze považovat fakt, že SSM mohla sloužit jako pořadatel a tak i záštita nejrůznějších kulturních, zájmových, sportovních či hudebních akcí. Pod hlavičkou vycházeli časopisy, o kterých jsem se již zmiňovala, také divadelní představení SSM pořádala. Zájmy některých členů SSM nabývaly politického charakteru, právě studenti se snažili využít kultury k jisté aktivizaci. Právě uskutečněním takových aktivit získala SSM jiný charakter, než mu přičkla komunistická strana.

2.2 Opoziční aktivity občanů

Až do poloviny 80. let se česká společnost příliš neprojevovala; ani na opoziční aktivity nebyla vhodná doba. Politické zásahy opozici sice nezlikvidovaly, ale znatelně jí otráslly. S nesouhlasem s normalizačním režimem vystupovali pouze jednotlivci, výjimečně přátelská sdružení. Podmětem k vystupování se stal zásah proti hudebnímu

⁵ http://www.totalita.cz/txt/txt_ssm_stanovy.pdf

⁶ OTÁHAL, Milan et al.: *Sto studentských revolucí*. Praha: Maxdorf 1994, s. 96-98. ISBN 80-7106-337-1.

undergroundu. Režim se dostal do střetu s „novou generací“, s mladými lidmi bez politické minulosti.⁷

Mladí lidé začali v první polovině 80. let spíše v ústraní odmítat společenskou i politickou angažovanost, kterou hodnotili jako vynucování a formální vyjadřování loajality vůči totalitnímu režimu. V druhé polovině 80. let již tak činili zcela otevřeně. Současně však narůstal neformální zájem mládeže o politické dění, což se odrazilo v sílící undergroundové kultuře. Tyto aktivity byly chápány jako alternativa, nikoli jako opozice, což vedlo i přes mnohé zákazy k rozvoji.⁸

Koncem sedmdesátých a počátkem osmdesátých let se i v ČSSR objevila jako subkultura mládeže punk a „nová vlna“. Navzdory snahám cenzury a celníc nešlo zabránit dovážení kazetových magnetofonů, vinylových desek, videí, satelitů a další elektroniky. Postupně byl i československý punk a „nová vlna“ chápán a označován jako reprezentant občanské společnosti. Moc reagovala politickou i fyzickou represí. V popředí odporu vůči represí se podobně jako v kauze Plastic People⁹ v polovině 70. let, zformovala tzv. nezávislá veřejnost, jejímž významným představitelem bylo sdružení Sekce mladé hudby a Jazzová sekce. Z počátku fungovaly tyto organizace legálně, v průběhu času se staly organizacemi pronásledovanými. Jazzová sekce se stala nejpočetnější a nejdéle působící složkou, vystupující proti komunistickému režimu.¹⁰

Jednou z aktivit, která bez pochyby podrývala normalizační režim, byl poslech zahraničních rozhlasových stanic. Byly to například stanice: Svobodná Evropa, Hlas Ameriky a BBC. Poslech těchto stanic se stal zcela běžnou součástí života. Především v příhraničních oblastech mohli příznivci hudby sledovat koncerty v přenosech zahraničních televizních stanic. Člověk si vytvářel vlastní světový názor v porovnání s oficiálními médii. Při vysílání se často sešla celá rodina a vysílání zahraničních stanic tak tvořilo určitý rodinný rituál. V menší míře se neoficiální stanice poslouchaly mezi skupinami spolužáků, protože v těchto případech bylo zvýšené riziko udavačství.¹¹

⁷OTÁHAL, Milan et al. *Sto studentských revolucí*. Praha: Maxdorf, 1994, s. 14-15. ISBN 80-7106-337-1.

⁸OTÁHAL, Milan et al. *Sto studentských revolucí*. Praha: Maxdorf, 1994, s. 15. ISBN 80-7106-337-1.

⁹ The Plastic people of the universe rocková kapela, hlavní představitel československého undergroundu, působili v rozmezí let 1968 – 1988, inspirace pro mnoho dalších undergroundových skupin.

¹⁰ Podrobněji v kapitole Jazzová sekce.

¹¹OTÁHAL, Milan et al.: *Sto studentských revolucí*. Praha: Maxdorf 1994, s. 109. ISBN 80-7106-337-1

3 KULTURNÍ ATMOSFÉRA LET SEMDESÁTÝCH

Jedním z nejpodstatnějších znaků komunistického režimu bylo potlačení svobodného myšlení. Mnohá díla byla zakázána i mnozí autoři se stali nežádoucími. Všechno co bylo nové, bylo pro režim nepředvídatelné, nebezpečné a záludné. Důsledkem toho byl neustálý konflikt totalitní moci a kultury, který měnil svoji intenzitu dle síly represí.¹²

Autoři často čelili napětí mezi oficiálními tlaky a oblíbeností u publika, což vedlo k postojové nestálosti mezi interprety. V tomto prostředí vznikaly různé kulturní odlišnosti, které můžeme označit kulturou neoficiální, polooficiální, alternativní, undergroundovou, disidentskou, podzemní atd. Tyto proudy se vzájemně překrývaly a vyznačovaly se především různě vyhraněnými protirežimními postoji.¹³

Abychom mohli volně navázat na léta osmdesátá, podívejme se na jednotlivé složky kultury let sedmdesátých. Kultura disentu nemá s hudbou příliš co dočinění, i přesto jsem se rozhodla krátkou kapitolu o disentu do své práce zapojit. A to hlavně proto, že není možné, disent přímo vyloučit z šíření zakázané muziky. Dále bych shrnula kulturu undergroundu, která se stala jedním z inspiračních proudů pro nově vzniklé proudy osmdesátých let. Rovněž alternativní kultura dosáhla především v sedmdesátých letech rozkvětu a promítla se i do let následujících. Jako „patroni“ alternativní kultury fungovaly dvě organizace: Jazzová sekce a Sekce mladé hudby.¹⁴

3.1 Disent

Disent představoval hnutí odporu vůči režimu. Orientoval se především na intelektuální aktivity, a na kritickou analýzu společnosti a její politické souvislosti. Protože dissent fungoval ve větším utajení, věnovaly mocenské orgány disentu více pozornosti než undergroundu. Disent se výrazněji formuje již od sedmdesátých let. Režim zlikvidoval

¹² ALAN, Josef a Tomáš Bitrich. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s. 17. ISBN 80-7106-449-1.

¹³ ALAN, Josef a Tomáš Bitrich. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 2001, s. 17. ISBN 80-7106-449-1.

¹⁴ Podrobněji v samostatných kapitolách Jazzová sekce, Sekce mladé hudby

celé křídlo reformních komunistů¹⁵ a také výrazně zasáhl do intelektuálního potenciálu společnosti, a tak tito lidé začali směřovat svoji aktivitu dovnitř. Hlavní základnou se stala Charta 77. Bytové semináře, domovní divadlo a samizdat se tak staly jediným možným způsobem pro zachování svobodného myšlení.¹⁶

V rámci těchto bytových seminářů se vyučující scházeli se studenty a mladými lidmi, kteří studovat nemohli, k diskusím různého druhu. V seminářích se hovořilo především o filozofických otázkách. Rovněž se řešila aktuální témata, převážně témata z humanitních oborů. Pro starší generaci a učitele znamenaly tyto semináře, že jejich myšlenky neupadnou v zapomnění. Pro mladé lidi to bylo dobrodružství, při kterém hrozilo zatčení.¹⁷

3.2 Underground

Underground stejně tak jako disent odmítal či ignoroval totalitní režim a byl zástupcem vědomého odporu. Zaměřoval se především na umění, kladl důraz na tvůrčí nezávislost. Underground nefungoval jako politické hnutí, které by bylo vědomě zaměřeno proti stávajícímu politickému vedení.¹⁸ Zástupci undergroundu odmítali fakt, že jde o vědomí politický postoj. Jeho základ tvořila vysokoškolská a učňovská mládež, která se stala posluchači undergroundových skupin. Underground byl životním stylem, často hledal vzory v zahraničí.¹⁹

¹⁵ Reformní komunisté se snažili alespoň o nějaké úlevy a ústupky režimu pro kulturu.

¹⁶ ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 200, s. 19-20. ISBN 80-7106-449-1.

¹⁷ OTÁHAL, Milan et al. *Sto studentských revolucí*. Praha: Maxdorf, 1994, s. 18. ISBN 80-7106-337-1.

¹⁸ OTÁHAL, Milan et al. *Sto studentských revolucí*. Praha: Maxdorf, 1994, s. 14-15. ISBN 80-7106-337-1.

¹⁹ ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s. 19. ISBN 80-7106-449-1.

3.2.1 Drogová kultura

Neodmyslitelnou složkou amerického undergroundu byla drogová kultura. Krátce bych se zmínila, jak drogy zasáhly do společnosti u nás. Dostupnost klasických drog byla v Československu velmi omezená. Poměrně snadno se dala sehnat marihuana, kterou lze slehce vypěstovat doma v obýváku. Ve velmi malé míře bylo možné dostat se ke kokainu i heroinu, ale těchto drog bylo velmi málo v porovnání s dnešní dobou. Hlavní československou drogu představoval podomácku vyrobený pervitin. Někteří také experimentovali s lysohlávkami. V našem prostředí nelze říci, že by drogy hrály tak velkou roli jako v například v Americe. Většina muzikantů prodělala několik zkušeností s drogami, ale pravidelnému užívání propadla pouze velmi malá skupina z undergroundového prostředí.²⁰

3.2.2 Hudební underground

Underground byl v československém prostředí hlavně městskou kulturou, ale koncertní akce se kvůli utajení konaly často mimo Prahu a velká města. Zájemci o vystoupení často ani den před koncertem nevěděli, kde se akce bude konat, což ještě zvyšovalo emocionální zážitek u posluchače. Nemůžeme se tedy divit, že se často více diskutovalo o cestě a místě konání akce než o samotných výkonech vystupujících.²¹

Hudební underground můžeme považovat za jeden z inspiračních proudů pro novou vlnu, o které bude řeč později. Hudební underground představovaly soubory jako The Plastic People of the Universe a později DG 307.²² Tyto skupiny se snažily svobodně a nezávisle vyjadřovat svoje pocity.

Počátky undergroundu jsou spojovány s hnutím hippies v šedesátých letech. Právě na konci let šedesátých se underground definitivně rozchází s oficiální kulturou. Již v první

²⁰ ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s. 210. ISBN 80-7106-449-1.

²¹ ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s. 210 – 212, 217, 226 – 227, 249. ISBN 80-7106-449-1.

²² Další představitelé hudebního undergroundu byli soubory: Bílé světlo, Sen noci svatojánské, Umělá hmota, Sahhedrin, Hever and Vazelína band.

polovině let sedmdesátých začíná situace kolem undergroundu silně houstnout. Vrcholem střetu undergroundu s mocí byl koncert v Bojanovicích v únoru roku 1976,²³ který se stal příčinou tvrdého pronásledování undergroundu. Proběhla rozsáhlá mediální kampaň, která underground zdiskreditovala.²⁴

Underground byl neustále pronásledován, kapelám i zpěvákům bylo znemožněno jakékoli vystupování. Hlavním cílem útočné kampaně se stali Plastici. Situace vyústila až v soudní proces obviňující Plastiky z propagace vulgarity, nemorálnosti a diletantství. Rovněž byli prohlášeni za nepřátele státu a socialismu.²⁵

Původní undergroundové společenství bylo v podstatě rozprášeno. Představitelé undergroundu se chovali velice ukřivděně. Dle názoru Mikoláše Chadimi, underground považoval každého, kdo neseděl ve vězení, za zrádce. Je možné říci, že v undergroundu koncem sedmdesátých let se objevuje žárlivost na kapely fungující mimo underground a přitom se šlo o kapely nekomerční.²⁶ Někteří sedí ve vězení, někteří se rozhodli stáhnout se do soukromí a řada dalších pod policejním tlakem emigrovala.²⁷ Nastupuje tak mladší generace, která je představitelkou velmi pestré škály kultury, kterou nazýváme kulturou alternativní.²⁸

²³ Vystupovali: Sen noci svatojánské, DG 307, The Plastic People of the Univerze, Goldberg Brass Band, Classic Rock and Roll band, Svatopluk Karásek, Karel Soukup.

²⁴ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Praha: Academia, 2010, s. 249 – 250. ISBN 978-80-200-1870-0.

²⁵ VANĚK, Miroslav. Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu. Praha, ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s. 184 – 185. ISBN 80-7285-016-4.

²⁶ CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa: Svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let*. Brno: Host, 1993, s. 246. ISBN 80-85233-11-8.

²⁷ Např. Ivan Jirous, Egon Bondy, Pavel Zajíček, Svatopluk Karásek a další.

²⁸ Z nastupující mladší generace zmiňme např. Jáchyma Topola, Petra Placáka a J. H. Krchovského.

4 HUDEBNÍ ALTERNATIVNÍ SCÉNY SEMDESÁTÝCH AŽ OSMDESÁTÝCH LET

4.1 Obecná charakteristika alternativní kultury

Neodmyslitelnou součástí kultury sedmdesátých a osmdesátých let byla alternativní scéna. V sedmdesátých letech došlo k velkému rozvoji alternativní scény. Důvod, proč došlo k tak velkému rozvoji, je více než jasný. Underground byl ve druhé polovině sedmdesátých let téměř vymýcen. Mladí lidé tak začínají hledat zábavu jinde.

Z let sedmdesátých se volně přehoupneme do let osmdesátých, ve kterých se alternativní kultura dále rozvíjela. V následujících kapitolách se budeme věnovat jednotlivých složkám alternativní kultury a to především složkám alternativy hudební. Alternativní kultura představuje pestré směsí aktivit neoficiální kultury. Společným znakem alternativy je odklon od vládnoucího proudu. Komunistický režim dovedl ve větším měřítku používat různá varování (represe, restrikce), ale proti malým a okrajovým skupinám je nebylo snadné provést. Představitelé alternativní kultury museli často „hrát“ na obě strany. Díky této „šedé zóně“ pronikala alternativa na veřejnost.

Skupiny většinou vznikaly seskupením několika jedinců, kteří měli stejné zájmy, postoje i cíle a rovněž vzbuzovali zájem o společný program. Skupiny z počátku fungovaly pro užší okruh přátel, později se ale rozšiřovaly.²⁹

V prostředí alternativní kultury panovala soudružnost, tolerance, úcta a především přátelství. I v oblasti alternativní kultury se objevovalo zrádovství, se kterým všichni aktéři počítali. Běžný „nezasvěcený“ občan se v tomhle spletenci jen těžko orientoval. Aktéři nebrali alternativní kulturu pouze jako kulturu, ale hledali v ní seberealizaci. Prostor alternativní kultury představoval prostor svobodný.³⁰

Režim vytvářel překážku k tomuto druhu hudby. K alternativní hudbě se dostal pouze odvážný posluchač, který se tak vystavil riziku perzekuce. Čím razantněji režim

²⁹ ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s. 23 – 49. ISBN 80-7106-449-1.

³⁰ ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s. 23 – 49. ISBN 80-7106-449-1.

postupoval, tím sílila komunikace mezi muzikanty a posluchači. Alternativní kultura si přímo zakládala na tom, že je znakem rebelie. Mnoho mladých lidí se stalo součástí alternativní kultury právě proto, že je to kultura zakázaná. Režim kladl alternativní kultuře různé překážky a tím dostala tato kultura zvláštní kouzlo, které dnes již nenajdeme.³¹

Nejsilnější složkou alternativní kultury byla alternativa hudební. Hudba se stala nejvyšším zájmem mládeže nejen sedmdesátých a osmdesátých let, ale i let předchozích.³² Okruh příznivců kolem undergroundu byl daleko užší než kolem alternativní scény. Alternativní hudba představovala alternativu životního stylu, která se oprostila od spotřební hudby. Propojení mezi alternativou a undergroundem téměř nebylo. Jedním z důvodů proč tomu tak bylo, byl zřejmě fakt, že underground vystupuje pouze před malým publikem, zatímco alternativní kapely chtějí vystupovat před stále větším publikem.³³

4.1.1 Složky hudební scény v Československu

V následujících řádcích jsem se věnovala stručné charakteristice složení hudební scény u nás. Abychom věděli, jak to u nás v hudební branži chodilo. Hudbu lze rozdělit na komerční, určenou k masovému prodeji a hudbu nekomerční, to byla hudba pouze pro úzkou skupinu posluchačů. Komerční skupiny představovaly kapely především profesionální, nekomerční hudbu tvořily spíše skupiny amatérské. Alternativní hudba zahrnovala zejména soubory amatérské. V tomto složení fungovala hudební scéna jak v letech sedmdesátých, tak v letech osmdesátých. Cílem této práce je hudební scéna neoficiální i přesto jsem zmínila, jak by měla profesionální skupina vypadat, abychom mohli porovnat kontrast.³⁴

³¹ ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s 66 – 70. ISBN 80-7106-449-1.

³² Dnes jsou zájmy mládeže mnohem širší. Dnes se zvětšila např. role sportu.

³³ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock 'n' roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Praha: Academia, 2010, s 262. ISBN 978-80-200-1870-0.

³⁴ ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s 201 – 203. ISBN 80-7106-449-1.

4.1.1.1 Profesionální skupiny

Kapela, která chtěla vystupovat jako profesionální, musela absolvovat tzv. přehrávky. V průběhu šedesátých let stačilo zaslat agentuře přihlášku se seznamem repertoáru a čekat na výsledek. Od roku 1973 se systém přehrávek zdokonaloval.

Přehrávky měly 3 části. První část, teoretická, obsahovala písemný test z oblasti hudební nauky. Druhá část byla samotná přehrávka před porotou. Nejobávanější třetí část tvořil rozhovor mezi hudebníkem a pracovníkem agentury. Pokud kapela prošla všemi částmi, začala fungovat jako zaměstnanec agentury. A byla zařazena do skupiny, která určovala výši honoráře. Na rockové kapely, ať už jejich prokázané znalosti či instrumentální dovednosti byly jakékoli, bylo neustále pohlíženo přes prsty a nebylo možné se dostat do skupin s vyšším peněžním ohodnocením.³⁵

4.1.1.2 Okruh amatérských skupin

Pokud amatérská kapela chtěla působit legálně, bylo jejím hlavním cílem najít si zřizovatele, pod jehož záštitou by mohla fungovat. Zřizovatel nesl za kapelu odpovědnost a poskytoval jí zázemí. Jednou z možností existence amatérských skupin byla poloprofesionální sféra. Takto byly označeny soubory úspěšné v tzv. LH přehrávkách.³⁶ Zkoušky nebyly tak obtížné. Pohovor plnil pouze jeden vybraný člen skupiny. Pokud v kapele došlo ke změně více jak třetiny osazenstva, přehrávky přestaly být platné. Další možností byla tzv. ZUČ.³⁷ Ke koncertování byl nutný pouze souhlas zřizovatele. Tenhle způsob fungování byl nejvíce svobodným způsobem na legálním působišti. S rostoucí oblibou této možnosti existence, ale zasáhla moc a začala tento způsob likvidovat; zřizovateli mohli být pouze kulturní domy a jiné přísně vybrané instituce. Třetí možností existence je tzv. hraní na černo neboli sféra nelegální. Tato

³⁵ CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa: Svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let*. Brno: Host, 1993, s. 7. ISBN 80-85233-11-8.

³⁶ LH = Lidový hudebníci.

³⁷ ZUČ = zájmová umělecká činnost.

možnost zbývala zapovězeným kapelám nebo kapelám, které odmítaly účastnit se výše popsaných procesů. Nelegálním amatérům zbývalo jen risknout hraní v soukromí.³⁸

4.1.1.3 Oficiální sféra

Oficiální kapely byly všechny kapely s profesionálním statusem a několik vybraných kapel amatérských. Skupiny pohybující se v oficiální sféře byly samozřejmě přizpůsobivé k režimu. Jejich tvorba byla propagována masmédií a bylo jim umožněno vydávat alba. Působily zde také soubory, jejichž tvorba se nerozcházela s představami samotných představitelů ani neoponovala režimu, např. skupina Katapult. Některé skupiny se staly tzv. čekateli. Čekatelé všemožně usilovali o udělení profistatutu. Čekatelé občas vystoupili na festivalech s politickou písní, občas jim bylo umožněno vydat i nahrávku.³⁹

4.1.1.4 Neoficiální sféra

Neoficiální skupiny⁴⁰ byly bez nadějí na vydání alba, či na propagaci v masmédiích a bez šance na získání profesionálního statutu. Tyto skupiny se ani o zlepšení své situace příliš nesnažily. Neoficiální kapely dělíme na dvě kategorie. První z nich je kategorie nazvaná neškodní. Do této kategorie spadá například Žlutý pes, který volil v textech umírněnější způsob vyjadřování reality. I přesto o své neškodnosti příliš nepřesvědčili. Druhá skupina tzv. nezávislá se ani nepokoušela o získání profistatutu. Poté, co jim bylo znemožněno vystupování veřejné, vystupovali nelegálně. Tato skupina vytváří opozici vůči režimu nebo režim ignoruje.⁴¹ Takovéto rozdělení hudební scény platilo až do pádu režimu v roce 1989.

³⁸ CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa: Svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let*. Brno: Host, 1993, s. 8. ISBN 80-85233-11-8.

³⁹ CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa: Svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let*. Brno: Host, 1993, s. 8. ISBN 80-85233-11-8 .

⁴⁰ Oficiálními soubory nazývané sklepní či z ulice.

⁴¹ CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa: Svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let*. Brno: Host, 1993, s. 9 – 10. ISBN 80-85233-11-8.

4.2 Jazzová sekce

Jazzová sekce vznikla 31. listopadu 1971. Jazzová sekce fungovala pod záštitou Svazu hudebníků ČSR. Právě Jazzová sekce se v letech sedmdesátých a počínajících letech osmdesátých stala symbolem proti represím moci.⁴² Členové Jazzové sekce pocházeli z řad zájemců o jazzovou a rockovou hudbu. Její hlavní činností bylo pořádání koncertů, festivalů, výstav. Zabývala se i otázkami výchovy a rovněž se podílela na ediční činnosti. Velmi rozsáhlou publikační činnost představuje dvacet osm vydaných bulletinů za patnáct let.

Jazzová sekce se stala pořadatelem Pražských jazzových dnů, které se konaly celkem jedenáctkrát a to v rozmezí let 1974 – 1982.⁴³ Na jazzových dnech vystoupily stovky kapel, které podpořili desetitisíce mladých fanoušků. Sekce rovněž také podporovala amatérské skupiny a také těmto skupinám pomáhala v cestě za úspěchem a umožnila jim vystupovat. Stěžejním klubem Jazzové sekce byl amatérský klub U Zábranských.⁴⁴

V dalším průběhu se zostřovaly konflikty se Svazem hudebníků a rovněž se objevily první problémy s ministerstvem kultury. Konflikty vyvolávaly radikalizaci a rozšíření aktivit jazzové sekce. Jazzová sekce se zapojila do činnosti dvou evropských organizací. To samozřejmě vyvolalo rozruch u mocenských orgánů. Roku 1979 se Jazzová sekce stala členem Mezinárodní jazzové federace při Hudební radě UNESCO a od let osmdesátých byla připojena k Evropskému sdružení pro výzkum populární hudby, Evropského výboru pro nukleární odzbrojení. Angažování se mimo stát vedlo k postupné likvidaci Jazzové sekce.⁴⁵

Jazzovou sekci bychom mohli v jejích počátcích označit za fandovskou organizaci, která se svým vývojem stala disidentským sdružením. Jazzová sekce byla zájmová

⁴² VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock 'n' roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Praha: Academia, 2010, s. 257. ISBN 978-80-200-1870-0.

⁴³ Jazzové dny v letech 1980 – 1982 již nebyly oficiálně povoleny.

⁴⁴ VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s. 188. ISBN 80-7285-016-4.

⁴⁵ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock 'n' roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Praha: Academia, 2010, s. 260. ISBN 978-80-200-1870-0.

skupina kolem Svazu hudebníků.⁴⁶ Místem schůzek Jazzové sekce byl malostranský klub Rubín. Jazzová sekce podporovala alternativní rock. Sekce zahrnovala amatérské soubory, které neměly šanci na legalizaci.⁴⁷ Většina těchto amatérských souborů chtěla svojí působností vyjádřit nesouhlas s režimem, braly svoje působení, jako hudební poslání.

Na počátku osmdesátých let se začala Jazzová sekce politizovat. Důvodem bylo především silnější spojení s disentem. V důsledku politizace se od sekce oddělili ti, kterým nešlo o politický boj.⁴⁸ Poté, co byl téměř vyhlazen underground, přesunuly orgány moci pozornost právě na Jazzovou sekci. Jazzové dny se již nekonaly. Rovněž došlo ke zrušení známého amatérského klubu U Zábranských a tím byla sekci znemožněna pořadatelská činnost. Alternativní kapely začaly vystupovat na venkově.⁴⁹

4.2.1 Likvidace jazzové sekce

Jedním ze základních cílů režimu počátku osmdesátých let bylo zlikvidovat Jazzovou sekci, která přišla na řadu po undergroundu. Proti Jazzové sekci byla aplikována tzv. metoda „vyhnutí“. Jazzová sekce nebyla oslabována přímo Státní bezpečností, ale „kulturními orgány“. Právě „kulturní orgány“ vydávaly další a další zákazy, ustanovení, negativní posudky na její činnost. Jazzová sekce byla postupně připravena o možnosti pomoci pronásledovaným jednotlivcům publikovat, organizovat koncerty a tak dále. Dělo se tak i bez písemných zákazů. Stačilo pouze vyžadovat splnění různých byrokratických povinností. Právě tyto povinnosti u nás znemožňovaly hudební aktivitu. I přes všechny kladené překážky sekce stále fungovala a členové přibývali.⁵⁰

⁴⁶ Svaz hudebníků byla nepříliš fungující organizace, sdružující amatérské hudebníky.

⁴⁷ Např. Ondřej Hejma, Ivan Hlas, Zábí hlen a další.

⁴⁸ ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s. s 221 – 231, 233 ISBN 80-7106-449-1.

⁴⁹ CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa: Svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let*. Brno: Host, 1993, s 282. ISBN 80-85233-11-8.

⁵⁰ <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/80-leta/clanky/190-aktivity-jazzove-sekce-v-80-letech-soud-a-jeji-zanik/>

Jazzová sekce byla postupně ničena a roku 1984 zakázána.⁵¹ Rozpuštěn byl Svaz Hudebníků, pod kterým Jazzová sekce fungovala. Sekce se ale nevzdávala. Po zákazu se například věnovala pořádání několikadenních festivalů v Kulturním domě Opatov. Rovněž vztahy Jazzové sekce se zahraničím byly intenzivnější.⁵²

Během roku 1985 se moc rozhodla k dalšímu razantnímu kroku. Ve velkém začaly probíhat domovní prohlídky členů Jazzové sekce. Zostřila se i atmosféra výslechů. Po velkém zátahu na podzim 1986 byly pozatýkány hlavní osobnosti sekce.⁵³ V lednu 1987 došlo k propuštění zatčených členů. V březnu téhož roku proběhl soud. Aktivisté Jazzové sekce odešli s nízkými tresty. Je možné, že nízké tresty soud udělil z důvodů množství podaných petic. Především petic ze zahraničí.⁵⁴ Poslední dva roky osmdesátých let probíhala doba uvolnění, předčasně byli propuštěni všichni odsouzení. Jazzová sekce se snažila o zoficiálnění. V sekci došlo k rozkolu názorů mezi hlavními členy a k rozdělení na Unijazz a Artfórum.⁵⁵ V roce 1990 byly obě organizace oficiálně registrovány.⁵⁶

4.3 Sekce mladé hudby

I mezi alternativní kulturou můžeme najít soupeření a to například mezi zmiňovanou Jazzovou sekcí a Sekcí mladé hudby (SMH). Sekce mladé hudby vznikla v roce 1977. Hlavním iniciátorem vzniku byl Ladislav Zajíček⁵⁷. Sekce mladé hudby spadala pod Svaz hudebníků stejně jako Jazzová sekce. Během několika let se počet členů vyhoupl

⁵¹ VANĚK, Miroslav. *Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s.190 – 191. s 282. ISBN 80-7285-016-4.

⁵² V roce 1985 přijel spisovatel Kurt Vonnegut a zasadil strom na počest 40. výročí ukončení 2. sv. v., o rok později to samé zopakoval spisovatel John Updike. Na podzim 85 odjeli zástupci JS na kulturní fórum do Budapešti.

⁵³ Karel Srp, Joska Skalník, Vladimír Kouřil, Čestmír Huňát, Tomáš Křivánek, Miloš Drda, Eduard Krčmář.

⁵⁴ Petici vytvořili a podepsali spisovatele a hudebníci jako: J. Updike, F. Fitzgerald, E. L. Doctorow, D. Brubeck, W. Marsalis, A. Miller, W. Styron, S. Rollins a další.

⁵⁵ Unijazz: Kouřil, Huňát, Skalník, Křivánek. Artfórum: Srp.

⁵⁶ <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/80-leta/clanky/190-aktivity-jazzove-sekce-v-80-letech-soud-a-jeji-zanik/>

⁵⁷ Ladislav Zajíček, bývalý hudebník (Dream, Ruchadze Band). Další významné osobnosti: Vlasta Marek. Jaroslav Hutka, Jan Burian, Jan Šulc.

na deset tisíc.⁵⁸ Činností Sekce mladé hudby bylo rovněž pořádání koncertů, díky sekci vyšly monografie o Johnu Lennonovi, Franku Zappovi a dalších. Sekce mladé hudby pořádala různé literární a filozofické přednášky, vydávala neoficiální nahrávky na kazetách. Sekce také promítala filmy, které byly u nás zakázané. Filmy byly promítány většinou v sídle sekce, ve Všehrdově ulici na pražském Újezdě.⁵⁹

Mezi sekcemi vládla rivalita a příliš spolu sekce nekomunikovaly. Soupeření vládlo především mezi hlavní představiteli obou sekcí Ladislavem Zajíčkem (SMH) a Karlem Srpem (JZ). Navzájem se tito dva zástupci sekcí obviňovali ze spolupráce s StB. Zajíčkovi bylo umožněno uspořádat díky známosti⁶⁰ koncert v pražské Lucerně, což vyvolalo podezření ze spolupráce.⁶¹

Roku 1984 obdržel tehdejší předseda Svazu mladé hudby likvidační dopis z ministerstva vnitra. Ministerstvo vyzývalo k odevzdání majetku a rovněž požadovalo seznam členů, který v té době čítal úctyhodných deset tisíc jmen. Sekce seznam zničila a majetek především techniku, videorekordéry, předala jiné nestátní organizaci. Činnost Svazu mladé hudby byla definitivně ukončena roku 1985.⁶²

To byla ve stručnosti Jazzová sekce a Sekce mladé hudby. O těchto institucích bych mohla napsat samostatnou bakalářskou práci. Tyto organizace byly natolik významné, že jsem je nemohla vynechat a věnovala jsem jim alespoň tyto dvě kapitoly obsahující krátkou charakteristiku obou sekcí. Důležitou součástí pro alternativní kulturu představovaly burzy, které plnily především distribuční činnost. A také umožňovaly styky s fanoušky alternativní kultury.

⁵⁸ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Praha: Academia, 2010, s. 267. ISBN 978-80-200-1870-0.

⁵⁹ např. Easy Rider, The Wall, Woodstock (o nejslavnějším světovém rockovém festivalu)

⁶⁰ Pan Spurný bývalý „manažer“ Jana Wericha, jeho dcera byla sekretářkou v Lucerně.

⁶¹ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Praha: Academia, 2010, s. 268. ISBN 978-80-200-1870-0.

⁶² VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Praha: Academia, 2010, s. 269. ISBN 978-80-200-1870-0.

4.4 Burzy

Velmi významnou roli pro alternativní kulturu hrály burzy⁶³. Burzy představovaly především komunikační síť, která zajišťovala šíření a rozmnožování nahrávek.⁶⁴ Co se týká prostorové lokalizace, zaujímal alternativní kultura především privátní prostory (ateliér, byt, vesnická chalupa). Tyto prostory se proměnily ve scénu přátelského posezení s divadlem, výstavami, přednáškami či koncerty. Z veřejných prostorů se využívaly především různé hospody. Místa konání byla do poslední chvíle utajována a měněna, tímto způsobem bojovala alternativa proti policii. Burzy byly velmi často rozprašovány policejními zásahy, bylo obdivuhodné, jak se většina lidí zcela neomylně sešla o týden později na zcela jiném místě.

V českém prostředí bylo velmi obtížné dostat se k zahraničním hudebním časopisům, a tak hlavní spojnicí představovaly desky. Velmi se rozšířilo překládání cizojazyčných textů, které bylo často nepřesné díky neznalosti některých slangových výrazů. Velkou roli zde sehrály opět burzy, na kterých se s LP deskami hojně obchodovalo. Bylo neuvěřitelné, jak rychle se na burzách objevovaly aktuální zahraniční tituly.⁶⁵

Jazzová sekce, Sekce mladé hudby a burzy tvořily důležitou spojnicí pro zájemce o alternativní hudbu se samotnými představiteli tohoto druhu hudby. Jak obě sekce, tak burzy umožňovaly průnik do alternativní hudby.

⁶³ Organizace burz zůstává dodnes tajemstvím. Ani jejich pravidelní účastníci nedokážou odpovědět, jak se o burzách dovídali. Místa konání se měnila. Později dostaly burzy polooficiální status.

⁶⁴ Mnozí účastníci koupené desky nahrávali a dále šířili.

⁶⁵ ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s. 207 – 209 ISBN 80-7106-449-1.

4.5 Rozkvět alternativní scény 80. let

Jak jsem již naznačovala, osmdesátá léta byla dějištěm dalšího rozkvětu alternativní scény. První vlnu z doby ještě přednormalizační představují kapely jako Plastic People nebo DG 307. Po této vlně nastupuje éra skupin kolem Jazzové sekce. Třetí generace přicházející na počátku osmdesátých let, generace nové vlny.⁶⁶

V období dvaceti let došlo k velkému střídání kapel. Na pomyslném „vysluní“ se málokterá kapela udržela více jak pět let. Kapely se držely především díky pevným přátelským poutům. Publikum tvořili hlavně mladí lidé. S rostoucím věkem přibývá povinností a závazků, ochabuje zájem o tento druh muziku. Pro kapelu, která vydrží fungovat více jak pět až deset let, tak začíná boj o získání přízně publika další generace.⁶⁷

Alternativní kapely nepořádaly koncerty často, zhruba každý měsíc jedno vystoupení. Výhodou bylo, že kapely tak měly dostatečné množství času na přípravu vystoupení a každý koncert byl jedinečný. V chudých československých podmínkách se pro zpestření používaly různé figuríny, převleky či masky. Ve městech se stávaly centry undergroundu vybrané hospody. Tyto hospody tvořily komunikační centrum, ve kterém se komunikovalo velmi uzavřeně, nejčastěji pouze v rámci jednoho stolu. Dalo by se říci, že se jednalo o lokální záležitosti, kde se v jednotlivých hospodách v určité čtvrti scházeli spolužáci, sousedi a známí. Dále fungovaly schůzky v „centrálních“ hospodách, nejčastěji ve středu města⁶⁸, kam chodili lidé z různých čtvrtí a probírali, co se v té dané čtvrti odehrálo. Schůzky se nekonaly z důvodu obav z prozrazení příliš často. Počátkem osmdesátých let dochází k rozšíření alternativní scény. Rovněž se rozrostla síť nekonformních hudebních klubů. Z možnosti vystupovat pouze několikrát do roka bylo najednou až několik koncertů za měsíc.⁶⁹

⁶⁶ ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s. 207 – 208. ISBN 80-7106-449-1.

⁶⁷ CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa: Svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let*. Brno: Host, 1993, s. 354. ISBN 80-85233-11-8.

⁶⁸ Většinou se jednalo o malostranskou oblast.

⁶⁹ ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s. 210 – 212, 217, 226 – 227, 249. ISBN 80-7106-449-1.

4.6 Folková mezihra

Aktivitu undergroundu rozšířila mezi širší veřejnost zejména represivní opatření. Někteří středoškoláci a vysokoškoláci z kultivovanějších vrstev si vybírali raději malá divadla a folk. Zpěvák s kytarou byl pro pořadatele levnější, méně náročný, mohl vystupovat v soukromí. V tom spočívala výhoda folku. Další výhodou bylo, že zpěvák zpíval srozumitelný text na rozdíl od většiny tehdejších rockových kapel. Folk se stal společně s alternativní hudbou a undergroundem inspiračním proudem pro novou vlnu, která se stala jedním z hlavních hudebních proudů osmdesátých let. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla do své práce vložit alespoň tuto kratičkou kapitolu věnovanou folku.

5 NOVÁ VLNA, PUNK A DALŠÍ SMĚRY OSMDESÁTÝCH LET

Nová vlna představuje proud populární hudby, která vychází z nové generace posluchačů a umělců. Generace punku a nové vlny nastupuje na sklonku sedmdesátých let. Je to směs hudebních a estetických způsobů. Punk a nová vlna byly proudy ulice. Záleží na každém, jak si jejich dílo přebere. Novou vlnu lze definovat jako proud mládeže, která hledala svoji seberealizaci mimo oficiální sféru, především v klubovém prostředí. Tento styl byl velice lákavý pro nastupující mladou generaci, protože umožňoval oprostít se od dobrých mravů a chovat se provokativně, někdy až vulgárně a agresivně.

Následující citace pocházející z článku Jiřího Svítka, výstižně popisuje podstatu punku: *„Punk byl chápán jako vlašťovka a nejzřetelnější reprezentant občanské společnosti. V postkonsolidačním období po událostech konce šedesátých let šlo o první vážnější pokus o praktikování nezávislé společenské aktivity, kterému se podařilo vážně rozhoupat komplex pojmenovaný jako, úspěchy socialistické kulturní revoluce. Současně se mu podařilo ukázat cestu, kterou bylo možné ze zničujícího vlivu tohoto komplexu uniknout. Starším generacím se snad podařilo ubránit se socialismu, nová generace reprezentovaná členy hnutí punk a nové vlny, však byla první, které se socialismus nedotkl vůbec. Ve skutečnosti nežila v socialistické ideologii. Svět, v němž žila, se snažila pojmenovat sama, vytvořila a osvojila si nové kulturní kódy. S punkem a novou vlnou bylo dokázáno, že nezávislý společenský život je možný.“*⁷⁰

⁷⁰ VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s. 176. ISBN 80-7285-016-4. SVÍTEK, Jiří. *Občanská společnost a mládež v Československu 80. let*. In: MANNOVÁ, Eva: *Prehľad vývoja spolkového hnutia z aspektu fomovania občianskej spoločnosti*. Bratislava, Sociologický ústav SAV 1991, s. 119.

5.1 Styl punkerů

Ke každému druhu hudby patří specifický styl oblékání a úpravy vizáže. Ne jinak tomu bylo i u punku. Styl punkerů měl provokovat měšťáckou společnost a zároveň vyjádřit pocit odcizenosti. Vzory v úpravě zevnějšku hledali punkové z filmů, hororů a z komiksů.

Ostříhané vlasy ve stylu tzv. číra⁷¹ neboli kohouta obarvené pestrými barvami, byly základním rysem punkového vzhledu. Nosila se levná stará saka prošpikovaná spínacími špendlíky dále doplněna o placky s punkovými motivy. Punkové si oblékali tepláky, montérky, oblečení z bazarů, na cáry rozedraná trička, pomalované kožené bundy. Stylovým doplňkem byli také žiletky. Na nohy si obouvali vysoké nadkotníkové boty. To vše doplňovaly úzké černé brýle.⁷²

Z Velké Británie se i k nám dostal zběsilý tanec tzv. pogo. Pogo je dravý tanec, při kterém do sebe lidi vrážejí a zběsile máchají rukama a kopou nohama. K této hlasité a divoké hudbě se ani nenabízí jiná možnost pohybu.⁷³ Nejobvyklejším vyjadřovacím prostředkem punkerů byl zdvižený prostředníček. Myslím, že není nutné toto gesto více vysvětlovat. Zajímavé je, že s první vlnou pražských punkových teenagerů přichází, dodnes velmi oblíbený, skateboarding.⁷⁴

5.2 Počátky punku a nové vlny

V sedmdesátých letech dochází ve světě k úpadku rockové hudby. Výrazné osobnosti rockové scény se zabývají složitější technikou, a tím se vzdalovali živé realitě doby. Docházelo k odcizování se mladé generaci. Bývalé rockové hvězdy začaly mladou

⁷¹ Číra se tužila cukrovou vodou.

⁷² VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s. 181. ISBN 80-7285-016-4.

⁷³ VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s. 181. ISBN 80-7285-016-4.

⁷⁴ <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/80-leta/clanky/223-vizaz-a-zakladni-znaky-prvnich-cs-punkeru-prvni-polovina-80-let/>

generaci nudit. Zrodila se již třetí generace rockových hudebníků, kteří se vyhranili proti komerční hudbě a snažili se opět oživit rockovou scénu.⁷⁵

Jedním z faktorů vzniku nové vlny, mohla být nuda. Není pro člověka nic horšího než být bez vášně, zájmů, rozptýlení. Hlavní působnost v hudbě se od slavných hvězd přesunula k širokému okruhu lidí, kteří někdy bez sebemenších hudebních zkušeností, začali spontánně tvořit hudbu, jejímž námětem se staly vlastní skutečnosti. Byla to hudba, která je bavila. Přišla další generace, která se bouří proti soudobým sociálním poměrům. Cílem této generace mladých lidí je šokovat okolí, stát se někým výjimečným, někým kdo vystupuje z řady. Rockové hvězdy se počátkem let osmdesátých přibližují svým věkem spíše ke generaci rodičů. Punkeři a představitelé nové vlny byli vrstevníky pro mládež let osmdesátých.

Je nezpochybnitelné, že hlavní inspirační proudy přicházejí pro tyto styly hudby ze západu. Zahraniční vlivy byly pro novou vlnu a punk prvotní. Nová vlna a punk nacházely inspirační proudy i u nás. Prvním proudem byl folk, který se pohyboval na okraji společnosti, druhým představoval underground a to i přesto že underground byl velmi nepropustným společenstvím, a za třetí se punkové inspirovali od alternativní scény sedmdesátých let.⁷⁶

5.3 Charakteristika punku a nové vlny

Punk byl velmi dravým a hlučným stylem. Z punku vyzařovala energie, které vybízela k divokému tanci. Punk je rychlý, energický až agresivní styl, většinou tří až pětičlenných kytarových souborů. Punkové kapely hrají jednoduché útočné texty v českém jazyce, které poznávají a popisují svět dospívajících. V punkových textech převažuje potřeba svobodného vyjádření. Ve skladbách nedocházelo k projevům politických názorů. Z počátku se v textech objevuje satira a parodie, tyto motivy jsou pak po roce 1983 nahrazeny sexuálními a erotickými tématy. Sexuální a erotické náměty vzbuzovaly méně pozornosti než kritika společnosti pomocí špatně

⁷⁵ VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s. 179. ISBN 80-7285-016-4.

⁷⁶ HANZEL, Vladimír. *Excentrici v přízemí*. Praha: Panton, 1989. s. 24 – 28.

srozumitelného humoru. Nová vlna představuje směsici různých stylů, mezi které patří i punk.⁷⁷

Stejně tak jako kapely undergroundu, tak i kapely nové vlny tvoří své malé uzavřené skupiny. Často jen oni vědí, o čem jejich písně jsou, význam textů je tak ponechán na posluchačově fantazii.⁷⁸ V osmdesátých letech kapely přijímaly především české názvy a také jejich texty plné humoru, sarkasmu a ironie, byly psány česky. „*Ty český texty, to bylo moc důležité, tam byl ten protest mladé generace. Nastoupila Hudba Praha, která dělala už takový písničky, že když lidé odcházeli z jejich koncertu, tak jim ještě v hlavě znělo echo, je to zlý, už jsme si zvykli, je to zlý. S tímhle pocitem lidé odcházeli z koncertu, což bylo strašně důležité.*“⁷⁹ Texty poukazovaly na absurditu režimu, který podporoval stereotyp a beznaděj.

První skutečnou punkovou kapelou byla Energie G,⁸⁰ založená Karlem Habalem, který byl inspirací pro další hudebníky. Od Karla Habala se inspiroval například i Mikoláš Chadima, člen skupiny Extempore: „*Já jsem se poprvé setkal s touhle muzikou před prázdninami (1978) díky Karlu Habalovi. Karel punk miloval a byl jedním z prvních, kdo měl desky s touhle muzikou. Když mi poprvé pustil desku Sex Pistols, jásal jsem. Tahle muzika mi připadala jako důležitý zvrat. Bylo to jednoduchý a bylo v tom hrozně moc energie.*“⁸¹

Další punkovou kapelu představovala skupina Zikkurat, ve které působil jako baskytarista Vilém Čok. Zikkurat byl úspěšnější než Energie G a to především co se týče koncertování. Po zveřejnění seznamu zakázaných kapel z listopadu 1981 vznikají nové soubory jako Garáž, Kečup, Letadlo, Jasná páka, Pražský výběr,⁸² Dvouletá fáma, Máma bubo, Odvážní bobříci a další.⁸³ Všimněme si, humor se objevuje i v samotných názvech kapel. Za první punkový koncert můžeme označit vystoupení skupiny

⁷⁷ Kromě punku je to např. pub-rock, hospodské kapely, skupiny jsou rovněž inspirovány bluesem a folkem.

⁷⁸ HANZEL, Vladimír. *Excentrici v přízemí*. Praha: Panton, 1989. s. 30 – 36.

⁷⁹ J. Skalík, Bigbít dokument České televize; <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/>

⁸⁰ Ukázka z tvorby Energie G vložena na CD

⁸¹ CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa: Svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let*. Brno: Host, 1993, s. 76. ISBN 80-85233-11-8.

⁸² Ukázka z tvorby Jasných pák a Pražského výběru jako příloha na CD.

⁸³ CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa: Svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let*. Brno: Host, 1993, s. 353. ISBN 80-85233-11-8.

Extempore 23. února 1979 v klubu U Zábanských⁸⁴ v Praze – Karlíně. Podle vyprávění Karla Habala proběhlo punkové vystoupení už v roce 1978. Bylo to vystoupení kapely Energie G, která se představila jako předkapela Klasiků. Obecenstvo bylo natolik zděšeno, že pořadatelé po třech písních vypnuli proud. Koncert proběhl v kavárně Eden v pražských Vršovicích.⁸⁵

S punkem a novou vlnou vznikaly různé kluby. Například fungovaly kluby: Opatov, Rokoska, Gong a již zmiňovaný klub U Zábanských. Z velké části vznikaly v Praze a to hlavně na předměstí. Jedním z nejznámějších klubů byl klub Na Chmelnici, který se stal jedním z hlavních a stálých sídel nové vlny. Vypráví se, že Na Chmelnici chodili specialisti na odezíráni ze rtů z řad StB, aby zkontrolovali, zda kapely opravdu zpívají texty, které měly přehrávkou schválené. Díky vystupování v klubu se nové kapely rychle dostaly do podvědomí pražského publika. V polovině let osmdesátých se konalo až čtyřicet představení za měsíc, a všechna představení byla vyprodaná.³⁰

Punk byl nejkomplicovanější složkou nové vlny. Policii ani dalším stranickým orgánům nevalila ani tak hudba, jako jejich vyzývavý a provokativní vzhled, o kterém již byla řeč. Existence punkových kapel byla ve většině případů několika měsíční záležitostí. Např. Kečup, A-64, Ultrapunk patří mezi kapely, které se rychle objevily, a ještě rychleji zmizely. Za stabilní punkovou kapelu bych označila Visací zámek. Hlavní vlna punku a především hardrocku ale přichází až těsně před revolucí v roce 1989.⁸⁶

5.4 Útok proti nové vlně a punku

Amatérská scéna lákala velké masy lidí a to samozřejmě Státní bezpečnosti ani dalším komunistickým orgánům nemohlo uniknout. Většina příznivců nové vlny a punku se oblékala i chovala značně nekonvenčně, tím na sebe upoutávali. Mocenské orgány musely věnovat pozornost nabývajícimu významu amatérské hudební scény a začaly přemýšlet o způsobu, jak proti bouřlivému mládí zakročit. Pro moc bylo nutné

⁸⁴ amatérský klub U Zábanských byl působištěm jazzové sekce. S akcemi proti jazzové sekci klub zanikl.

⁸⁵ VANĚK, Miroslav. *Ostřívky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s. 183 – 184. ISBN 80-7285-016-4.

⁸⁶ ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s. 235 – 241. ISBN 80-7106-449-1.

zlikvidovat rozvíjející se novou vlnu ještě v její počáteční fázi. Nad novou vlnou se začala stahovat mračna.⁸⁷

V létě roku 1980 se konal koncert ve Všenorech, na kterém vystoupily skupiny Zkárovanej přehled, Extempore a Psi vojáci. Během koncertu se pořadatel formou dotazníku ptal obecnost na otázky: Jakou kapelu by zde chtěli vidět? Jakou alternativní skupinu byste nám doporučil? Jaká je vaše neoficiální skupina?⁸⁸ Později se zjistilo, že šlo nejspíš o akci Státní bezpečnosti. V listopadu roku 1981 došlo ke změně vedení v kulturním odboru Národního výboru hlavního města Prahy.⁸⁹ A výsledek letní akce na koncertě ve Všenorech byl na světě.⁹⁰ Vznikl rozsáhlý seznam čítající přes třicet kapel.⁹¹ S tímto seznamem došlo k vyhlazení pražské amatérské rockové scény. Z tohoto opatření vyplývala nejen snaha zničit neoficiální kapely ale i útok na organizační složky, které poskytovaly kapelám podporu při realizaci jejich činnosti. Seznam byl postupně rozšiřován o další soubory. Leckdo by čekal útlum v neoficiálním okruhu hudby. Útlum ale neproběhl a na scéně se objevují nové kapely.⁹² Právě díky pronásledování nové vlny a punku si tato hudba získala své obdivovatele. Fanoušci se začali sdružovat do skupinek, v rámci kterých se směňovaly desky, nahrávky, opisovaly se texty, diskutovalo se a vstupovalo se do Jazzové sekce i Sekce mladé hudby.⁹³ Během jara roku 1982 se pod dohledem mocenských orgánů uskutečnily přehrávky⁹⁴ pro amatérské kapely. Aby nebylo poznat, jak moc je u nás rocková hudba potlačována, probíhaly právě tyto přehrávky. Většina rockových kapel se přehrávek vůbec neúčastnila. Kapely, které se na přehrávky dostavily, si situaci příliš neulehčily. Vystupovali pod přísným dohledem a bylo jim zamezeno koncertování mimo hlavní město.⁹⁵

⁸⁷ VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s. 194. ISBN 80-7285-016-4.

⁸⁸ CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa: Svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let*. Brno: Host, 1993, s. 345. ISBN 80-85233-11-8.

⁸⁹ Hlavní osobností Národního výboru hl. m. Prahy se stal JUDr. František Trojan.

⁹⁰ VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s. 194. ISBN 80-7285-016-4.

⁹¹ Jmenujme si alespoň některé ze seznamu 34 kapel: Žlutý pes, Zikkurat, Extempore, Energie G, Psi vojáci, Odyssea...

⁹² Precedens, Garáž, Kečup, Letadlo, Jasná páka...

⁹³ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Praha: Academia, 2010, s. 291. ISBN 978-80-200-1870-0.

⁹⁴ Podoba přehrávek viz. kapitola: Profesionální kapely.

⁹⁵ CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa: Svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let*. Brno: Host, 1993, s. 351 – 354. ISBN 80-85233-11-8.

5.5 Tribuna a „Nová vlna se starým obsahem“

V roce 1983 dochází k vrcholu pronásledování rockových kapel. Týdeník Tribuna⁹⁶ otiskl článek *Nová vlna se starým obsahem*.⁹⁷ Člátku předcházela upoutávka v Aktualitách Československé televize. Černým dnem českého rocku osmdesátých let se stal 22. březen 1983. Je neskutečné, jaký rozruch způsobil jeden článek. Během krátké doby bylo zamezeno koncertování kapel, které jsou v článku uvedeny. Jako autor článku je uveden Jan Krýzl, je obecně známo, že toto jméno je fiktivní a že článek je dílo několika autorů. Hudebník Ondřej Hejma se ke Krýzlovi vyjádřil takto: „Já jsem si vždycky myslel, že to je kříženec slov krysa a fízl. Že je to dohromady Krýzl.“⁹⁸

Tento článek nepředstavuje nic výjimečného v boji s „nežádoucími“ živly. V rychlosti si shrňme, jak to probíhalo v letech minulých. Počátkem padesátých let bylo v nemilosti vše, co mělo něco společného s jazzem. V druhé polovině padesátých let proběhl boj proti vlně rokenrolu. V šedesátých letech se moci nepodařilo zabránit západním vlivům; Beatles měli velký vliv na rozvoj rockové hudby v Československu. V letech sedmdesátých měly mocenské orgány na mušce undergroundovou kulturu s hlavními představiteli The Plastic People of the Universe a DG 307. Po úspěšných zásazích proti undergroundu je na řadě alternativní hudba v podání Expanze, Extempore, Elektrobus, Stehlík, F.O.K., Kilhets, Amalgam, Švehlík a dalších.⁹⁹

Příznivci nové vlny byli článkem šokováni. Poté, co se fanoušci z tohoto šoku oklepali, zavalili redakci Tribuny velkým množstvím dopisů, které často podepisovaly i organizace SSM. Tribuna dokonce otevřela na svých stránkách diskuzi o článku Jana Krýzla, samozřejmě, že diskuze byla cenzurována. Mezi množstvím dopisů vynikly především texty Mikoláše Chadimy, Josefa Vlčka a Lubomíra Dorůžky. Jejich

⁹⁶ Týdeník ÚV KSČ.

⁹⁷ V názvu je uvedena Nová vlna, ve skutečnosti se článek týkal celé řady rockových kapel.

⁹⁸ Ondřej Hejma v dokumentárním cyklu České televize Bigbit:

<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/>

⁹⁹ VANĚK, Miroslav. Kytky v popelnici. In: VANĚK, Miroslav: Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s. 198.

polemiky představovaly vrchol reakcí na článek *Nová vlna se starým obsahem*.¹⁰⁰ Redakce časopisu *Tribuna* se s kauzou vypořádala těmito slovy: „*V seriálu Nová vlna se starým obsahem jsme se zaměřili na odhalování snah ovlivnit naši mládež pomocí nové vlny, punk rocku a dalších směrů populární hudby, vsugerovat jí ideu „žádná budoucnost“ a postupně ji převést na nepřátelské pozice. Na konkrétních příkladech i za pomoci dopisů čtenářů jsme ukazovali na bezvýhodné texty, negativní působení některých skupin a na nedodržení základních povinností pořadatelů a zřizovatelů.*“¹⁰¹

Na Krýzlův článek reagovala v *Rudém právu* Zdena Bakešová. Bakešová vyjádřila svůj souhlas s názorem Jana Krýzla článkem *Prevít rock – a my*. Bakešová pouze zopakovala myšlenky obsažené v textu *Nová vlna se starým obsahem*.¹⁰²

5.6 Důsledky článku

Článek nepochybně poskytl záminku k likvidaci české nové vlny. Otištění článku mělo i kontraproduktivní účinek. O skupinách nové vlny se prostřednictvím článku dozvídali další mladí lidé, kteří rockovou hudbu do této doby nesledovali nebo se jí věnovali jen velmi málo. V letech 1983 – 1984 vznikl nespočet nových kapel. Takový boom otřásl u nás hudební scénou naposledy v polovině šedesátých let.¹⁰³

Mocenské orgány nezaváhaly a pokračovaly v kampani. Probíhaly politické i fyzické represe novovlnných a punkových skupin a fanoušků. Téměř všechny známější kapely nové vlny přišly krátce po vydání Krýzlova článku o zřizovatele. Ti, kteří přežili veškeré útoky, tvořili dál. I nadále vznikaly amatérské nahrávky kapel. Za velmi utajených podmínek probíhaly i koncerty. Přes všechny snahy moci se nepovedlo

¹⁰⁰ VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s. 209. ISBN 80-7285-016-4.

¹⁰¹ VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s. 209. ISBN 80-7285-016-4.

SÚA, AÚV KSČ, f. Sekretariát ÚV KSČ, 10.1.1984, 102. schůze. Redakční plány časopisů HN, Nová mysl, *Tribuna*, *Život strany* za rok 1984. Stanovisko oddělení ÚV KSČ masových sdělovacích prostředků, s. 4.

¹⁰² VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Praha: Academia, 2010. s. 221 – 222. ISBN 978-80-200-1870-0.

¹⁰³ V polovině šedesátých let došlo k velkému rozmachu českého rocku pod silným vlivem kapely Beatles.

zdecimovat neoficiální rockovou scénu.¹⁰⁴ Státní bezpečnost zasahovala ve všech krajích republiky. Ani celoplošné represe fanoušky nové vlny a punku neodloučily od jejich zájmů a snah pořádat a účastnit se koncertů. Kapely vystupovaly před méně početným publikem i za těchto těžkých podmínek. Neustále byly vydávány nové seznamy kapel, které nesmějí v tom nebo v tom regionu vystupovat.¹⁰⁵

V rámci represí a opatření proti nové vlně a punku byly rušeny různé podniky, restaurace a kluby. Zavírány byly ty podniky, ze kterých by se mohla stát působiště alternativní kultury. Příznivci neoficiální hudby musejí neustále hledat svůj prostor.

Podniky byly zavírány, punkové a fanoušci nové vlny byli pronásledováni, jak říká místní správa, z „vůle lidu.“ Občanské výbory byly hlavním zdrojem informací pro moc. *„Tímto způsobem se docílilo, že prováděná represe byla bezprostředně demokratická. Působil lid, občan, prosazovala se vůle těch, kteří instinktivně nenáviděli ty, kteří se chovali a oblékali jinak než oni, vůle těch, kteří v kulturním podzemí a odlišné kultuře viděli sexuální a kdoví jaký rozvrat, kteří se báli nemoci AIDS, pohoršovali se nad vším, co by oni sami neudělali. Toto bylo ono socialistické podvědomí a národní vědomí. Byl to klín proti klínu, přímá demokracie, kdy občanská společnost byla zneužita proti demokratickým potencionálům. Tento jev lze označit za totalitu zdola.“*¹⁰⁶ Mezi prostředníky „totality zdola“ lze označit příslušníky starší generace, jako jsou rodiče, prarodiče, učitelé a další.

Jedno z řešení, jak přečkat toto bouřlivé období bylo změnit název kapely. Orgány moci tak byly po nějaký čas dezorientovány. Název změnily např. skupiny: Letadlo – Jižní pól, Jasná páka – Hudba Praha. „ *Po tom Krýzlově článku, po tom průšvihy jsem zjistil, že jsme vlastně politické figury, a to bylo něco, o co jsme se nesnažili. Letadlo jsme okamžitě přejmenovali na Jižní pól a v té samé sestavě jsme pokračovali dál.*

¹⁰⁴ CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa: Svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let*. Brno: Host, 1993, s. 359 – 363. ISBN 80-85233-11-8.

¹⁰⁵ VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s. 215 – 219. ISBN 80-7285-016-4.

¹⁰⁶ VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s. 176. ISBN 80-7285-016-4. SVÍTEK, Jiří. Občanská společnost a mládež v Československu 80. let. In: MANNOVÁ, Eva: *Prehľad vývoja spolkového hnutia z aspektu fomovania občianskej spoločnosti*. Bratislava, Sociologický ústav SAV 1991, s. 125.

*Samozřejmě soukromě.*¹⁰⁷ Vypověděl člen skupiny Letadlo Josef Vodrášek. Některé skupiny právě v této době měnily složení, to je zachránilo, protože zrovna nekonzertovaly. Týká se to například kapel Garáž nebo Abraxas. Vystoupení probíhala především mimo velká města. I přesto punk a nová vlna zůstává hlavně městskou záležitostí.¹⁰⁸ Česká alternativa byla velmi bohatá, nejen že hlásala politické názory, ale pokoušela se přiblížit publiku i velmi radikální hudební formy.¹⁰⁹

5.7 Další generace punku a nové vlny

Po rušném „Kryzlovském“ období přichází další generace punkových a novovlnných kapel. Vedle starých skupin, které povětšinou změnyly název, přicházejí nové punkové party FPB, Visací zámek, V3S, Plexis. Další představitelé druhé poloviny osmdesátých let zvolili umírněnější formy interpretace a svůj původní (tvrdší rockový) styl kombinovali s reggae či ska např. Babalet, Nahoru po schodišti dolů. Diskotékovým funkem a techno popem byla ovlivněna Bossanova, Žentour a Lucie. Během vývoje nové vlny v polovině osmdesátých let můžeme říci, že kapely se celkově klonily k stravitelnějším formám hudby, samozřejmě k stravitelnějším pro moc. Hudební publicista Josef Vlček se k druhé fázi české nové vlny vyjádřil těmito slovy: „*Druhou fází české nové vlny tvoří z velké části libivý pop, který v normální situaci mohl bez potíží zaznívat v éteru nebo pózovat na televizní obrazovce. To, že se na těchto místech neobjevuje, vychází z jednostranného pojetí úlohy a podoby populární hudby v našich podmínkách.*“¹¹⁰

Jedním z důvodů, proč došlo k takové změně, může být opět vliv západu. Na západě měla obrovský vliv hudební televize MTV. Kapely pod vidinou výdělku upadaly pod komerční vlivy. České soubory se touto změnou zřejmě inspirovaly. Za další důvod příchodu vlny „nového popu“, lze označit beznaděj a skepsi, která se dostavila

¹⁰⁷ J. Vodrášek v dokumentárním cyklu České televize Bigbit: :
<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/>

¹⁰⁸ VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s.223 – 224. ISBN 80-7285-016-4.

¹⁰⁹ ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s. 259. ISBN 80-7106-449-1.

¹¹⁰ <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/80-leta/clanky/160-ceska-nova-vlna-zacatku-80-let/>

s článkem *Nová vlna se starým obsahem*. Skupiny věřily, že když se dají na popovou dráhu, nebudou tolik perzekuovány a možná i získají prostor v médiích. Některým se to opravdu podařilo.¹¹¹

Právě vystoupit na veřejnost se stalo hlavním cílem této druhé vlny. Snažili se vytvořit hlavně veselou a energickou hudbu, kterou lze pustit na diskotékách, v rozhlasu i v televizi. Právě z těchto kapel vznikly nejslavnější postavy let devadesátých, jako byla skupina Lucie, nebo zpěvák Janek Ledecký začínající v kapele Žentour.

5.8 Punk a jiné subkultury

V průběhu osmdesátých let se navzájem prolíná mnoho stylů. Tuto kapitolu jsem zaměřila na vzájemné vztahy punku k jiným subkulturám. Jak jsem již avizovala, underground je považován za jeden s inspiračních proudů právě pro punk a novou vlnu. Jak undergroundové máničky, tak i punkeři byli neustále pronásledováni, zavalováni množstvím pokut, předvoláními k výslechům, kriminálu či k pobytu na psychiatrické léčebně, a to až do roku 1989. Především tyto dvě skupiny (punk a underground) se nejvíce lišily od tradičního konzumního života. To bylo asi jedinou věcí, co tyto společnosti spojovalo. Možná ještě snaha vyhnout se vojenské službě, byla pro obě zmiňované strany typickým jevem. Získat „modrou knížku“ se snažili převážně dokázáním, že opravdu nejsou normální a tedy získáním „papírů na hlavu“. Pobyt v psychiatrické léčebně mohl být často velmi zajímavý a užitečný. V léčebně bylo možné setkat se s „inteligencí“, s dobrovolně i nuceně vykázanými spisovateli, básníky či filozofy.¹¹²

Velmi negativní vztah měli punkeři vůči tzv. „discomládeži“. Punkeři touto muzikou pohrdali, vysmívali se jí a celkově disco muzice nevěnovali pozornost. Ještě vyhraněnější vztah, měli punkové k metalistům. Metalisté hodně vystupovali pod

¹¹¹ <http://www.ceskatelevize.cz/specially/bigbit/ceskoslovensko/80-leta/clanky/160-ceska-nova-vlna-zacatku-80-let/>

¹¹² <http://www.ceskatelevize.cz/specially/bigbit/ceskoslovensko/80-leta/clanky/197-vztah-punku-k-jinym-subkulturam-druha-polovina-80-let/>

hlavičkou SSM a pod dalšími mocenskými kulturními orgány. Punkerům vadila na metalistech jejich patolízalství, skrčenost a snaha zahrát si za každou cenu. Svým způsobem punkeři považovali metalisty za kolaboranty. Na druhou stranu metalisti se proti punkům také ohrazovali. Metalisté hlásali, že punkeři neumí hrát. Punkerům totiž nepřipadala souhra hudebních nástrojů tak důležitá jako projev energie. Samozřejmě rivalita neplatila pro všechny metalové a punkové party, některé skupiny se navzájem respektovaly. Zajímavé je, že punkeři a metalisté nesnášeli jednu skupinu, která dokonce vznikla z punku, skupinu Depeche Mode, v českém prostředí to byla skupina Oceán. Tato subskupinka upadla v nemilost poté, co se do skupinky hojně přidávali zástupci disco mládeže.¹¹³

Pouze na okraj bych zmínila další subskupinu, která se zrodila až na sklonku osmdesátých let. Byla to skupinka skinheads, která vzešla z bývalých punků. Punkové si vyholili hlavy a svým militantním chováním dávali o sobě dosti vědět. Hnutí skinheads bylo na konci osmdesátých let u nás ještě málo početné, proto jsem se rozhodla se tímto hnutím dále nezabývat.

5.9 Industriál a hardcore

Osmdesátá léta nebyla jenom punk a nová vlna. Dalším stylem byl například industriál a od poloviny osmdesátých let také hardcore. Český underground byl fascinován hlukem jako zdrojem emocí. Zdrojem inspirace byla německá psychedelická škola. U nás se tímto směrem ubírala kapela DG 307, Kilhets nebo Žabí hlen. Hudba má muzikanta přivést k uvolnění, k opuštění sebekontroly a osvobození od strachu. Muzikanti vystupovali často zcela za tmy a tak se mohli soustředit pouze na výkon a posluchač byl nucen věnovat se jen poslechu hudby. Tato anonymita tak pomohla umělcům k uvolnění a ke svobodné improvizaci. Problémem industriálu zůstával nedostatek elektronických nástrojů. Industriál se výrazně promítl do konce osmdesátých let s příchodem hardcoru. Hardcore se stejně tak, jako industriál hlásil k agresivní hlukové emocionalitě. Často byly hardcorové kapely zaměňovány s industriálem. Industriál měl velmi silné vazby

¹¹³ <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/80-leta/clanky/197-vztah-punku-k-jinym-subkulturam-druha-polovina-80-let/>

k zahraničí. Němečtí Einstürzende Neubauten se cestou na neoficiální vystoupení porouchal autobus a dorazili pozdě. Po druhé přijeli již oficiálně na koncertní přehlídku do plzeňského amfiteátru, kde ale po konfliktu s pořadatelem museli odcestovat zpět do Německa. Koncertu v plzeňském amfiteátru bude věnována samostatná kapitola.¹¹⁴

5.10 Období uvolnění

Roku 1985 byl zvolen nový generální tajemník ÚV KSSS Michail Gorbačov. Gorbačov proti rocku nijak zásadně nevystupoval. Na jaře roku 1986 proběhl v Moskvě festival rockových kapel na podporu katastrofy v Černobyli. Právě uvolněním na rockové scéně si Gorbačov získal oblibu i u mladších lidí, bohužel československé orgány na tuto skutečnost nějak výrazněji nereagovaly. Změna nastala spíše v nižších mocenských složkách a to především u svazáků, kteří povolili i dočasné vystupování Plastiků. Z emigrace se vrací soubor Pražský výběr.¹¹⁵

V druhé polovině osmdesátých let již moci nejde o úplné zničení neoficiální hudby. Většina neoficiálních kapel mohla fungovat bez větších problémů a to do toho okamžiku, kdy se o kapele začalo mezi lidmi příliš vědět. Pokud tedy kapela neprahla po velké slávě a nechtěla prorazit s něčím novým, co nebylo v souladu s mocí, měla kapela velkou naději, že bude existovat po delší dobu. K zákazu dříve nebo později stejně došlo.¹¹⁶ Janek Ledecký (Žentour) pronesl v seriálu Bigbit: „*To prostě jenom tady vzniklo klima, že v momentě, když se něco líbí a je to úspěšný v nějakém masovějším měřítku, že je to jako nějak špatně, nebo že to tak nemá být.*“¹¹⁷

¹¹⁴ ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s. 247-248. ISBN 80-7106-449-1.

¹¹⁵ VANĚK, Miroslav. *Kytky v popelnici. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s. 226. ISBN 80-7285-016-4.

¹¹⁶ CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa: Svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let*. Brno: Host, 1993, s. 364. ISBN 80-85233-11-8.

¹¹⁷ <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/80-leta/clanky/170-novy-pop/>

5.11 Metal

Metalová hudba přichází do Československa v polovině osmdesátých let. Metal se inspiroval hard rockem a art rockem. Charakteristickými rysy metalu je například tvrdší zvuk kytar, rychlejší, agresivnější styl. Za průkopníky metalu v našem prostředí jsou považovány kapely Citron, Arakain, Vitacit, Titanic a Tör. Bylo jasné, že tato energická a agresivní hudba nikdy nemůže splnit představy režimu o klidné populární hudbě. Metalové soubory se pohybovaly na hranici zákonnosti. Ti, kterým se podařilo úspěšně absolvovat přehrávky, fungovali pod neustálým dohledem. Nahrávací studia zůstala pro všechny metalové skupiny zavřená.¹¹⁸ Stejně tak jako texty punkové, tak i texty metalové měly především šokovat. Mekkou metalistů se stal Kulturní dům barikádníků v pražských Srašnicích, tzv. Barča.¹¹⁹

Metalovou uniformou byly černé kožené bundy, trička s potisky západních kapel¹²⁰, úzké rifle nebo elastické pruhované kalhoty. Ti odvážnější svůj vzhled doplňovali o pyramidové pásky, řetězy. Úprava vlasů byla rovněž důležitá. V počátcích se nosily dlouhé vlasy, které se ještě tupírovaly, později se prosadily pouze dlouhé vlasy rozpuštěné.

5.12 Rockfesty

Druhá polovina osmdesátých let postupně legalizovala alternativu. Novým kapelám byl poskytnut prostor pro vystupování na festivalech, Rockfestech pořádaných SSM. Jaké ale byly skutečné důvody Rockfestu, o tom můžeme pouze spekulovat. Mladí lidé byli radikálnější a vznikaly nové nezávislé iniciativy. Moci nezbylo nic jiného, než aktivity spojené s hudbou částečně tolerovat. Rockfest možná proběhl, proto aby bylo vidět, že

¹¹⁸ Jedinou výjimkou byla skupina Citron.

¹¹⁹ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Praha: Academia, 2010, s. 299. ISBN 978-80-200-1870-0.

¹²⁰ např. Iron Miden, Judas Priest, Saxon, Metallica.

československá politická moc, nezakazuje nové hudební styly. Nebo mohla moc lépe zmapovat rozšiřující se rockovou scénu.¹²¹

České ústředí SSM spolupracovalo dále s Ústavem pro kulturně výchovnou činnost ministerstva kultury ČSR, Českým rozhlasem, Palácem kultury, Supraphonem, Pantonem aj. Své první singly tak mohly vydat skupiny jako Hudba Praha, Psí vojáci. Legalizace všechny aktéry zaskočila. Mnoho souborů kolem nové vlny a punku si zakládalo především na rozporu s politickou mocí.¹²²

V červnu roku 1986 se konal 1. ročník Rockfestu. Rock fest proběhl v Paláci kultury.¹²³ Seznam kapel byl stejně cenzurován a texty kapel byly rovněž pod kontrolou. I přesto se česká rocková scéna konečně dočkala. První Rockfest přinesl na veřejnost další samizdaty, ve velkém se obchodovalo s gramofonovými deskami, videokazetami z různých burz.¹²⁴

První ročník Rockfestu proběhl bez konfliktů. Druhý ročník 1987 byl větší, uvolněnější a zajímavější. Na třetím ročníku roku 1988 to už vřelo revolučními náladami. A v roce 1989 proběhl festival v pozadí politických událostí a ukázal, že tím pravým a módním stylem je heavy metal.¹²⁵

¹²¹ <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/80-leta/clanky/227-rockfesty-mozne-duvody-vzniku/>

¹²² ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, s. 248 – 252. ISBN 80-7106-449-1.

¹²³ Palác kultury byl vystavěn především pro konání sjezdů komunistické strany.

¹²⁴ VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha, ÚSD AV ČR – Votobia 2002, s. 230. ISBN 80-7285-016-4.

¹²⁵ <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/80-leta/clanky/227-rockfesty-mozne-duvody-vzniku/>

6 HUDEBNÍ OSMDESÁTKY PLZNĚ A OKOLÍ

Jak jsem se již zmiňovala punk a nová vlna byly styly převážně městskými. Hlavním centrem byla samozřejmě Praha, ale i v dalších městech vznikaly v osmdesátých letech nové kapely. Stejně tak jako v Praze i v Plzni neměla životnost kapel dlouhého trvání. Počátkem osmdesátých let působily na Plzeňsku formace jako Šrot, Kuličkové ložisko, později pak Zkrat, Krach, Petr Mach, Zastávka Mileč a další. Nejznámější kapelou punkového stylu působící od poloviny osmdesátých let byla skupina Znouzectnost.¹²⁶

V druhé polovině osmdesátek přicházejí další punkové soubory, které již lehce koketují s hardrockem: PVC, AK Plech, Bradavice, Gigantická pauza. Stylově nezařaditelný byl Velký Žert. Kolem Velkého Žertu vzniklo jakési společenství několika dalších kapel. Představiteli tohoto společenství se staly skupiny Chronická nevinnost, Požár mlýna a Kudy kam. Tyto alternativní party působily v klubu Pod Kopcem v Plzni - Božkově.¹²⁷

Plzeň byla hlavně centrem tzv. tancovačkových kapel. Právě plzeňské tancovačkové kapely patřily k nejlepším a nejuznávanějším skupinám svého druhu. Nejznámější byla asi Odyssea. Počátky Odyssey spadají až do let sedmdesátých. Připomeňme si předchůdce Odyssey Vozembouch a Kouli. Tancovačkové kapely dále reprezentoval například Bumerang. Po přestěhování do Prahy, kytarista Richard Kybic přejmenoval Bumerang na Turbo.¹²⁸

Převážně instrumentální hudbou se ve svých počátcích zabývala skupina Variace. Variace se těšila poměrně velké oblibě a na jejích koncertech byla vždy slušná posluchačská účast. Po čase se Variace přeměnila na Elegii. V rámci této přeměny došlo i ke změně repertoáru a formace zahájila vystupování na tancovačkových zábavách. Elegie se rozchází na jaře roku 1983. Z jejích bývalých členů vzešly kapely Automat Band a Extra Band.¹²⁹

¹²⁶ <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/clanky/184-plzen-a-okoli/#kapely-2788-kulickove-lozisko-alias-ball-bearing>

¹²⁷ <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/clanky/184-plzen-a-okoli/#kapely-2788-kulickove-lozisko-alias-ball-bearing>

¹²⁸ ROTT, Ladislav. *Tak se začínalo aneb z otcova alba*. Plzeň : Český rozhlas Plzeň 1998 s. 34 – 47.

¹²⁹ ROTT, Ladislav. *Tak se začínalo aneb z otcova alba*. Plzeň : Český rozhlas Plzeň 1998, s. 43 – 44.

Plzeň se do dějin bigbítu zapsala především díky mírovému koncertu v lochotínském amfiteátru. Pomocí hudby mělo dojít k propojení západu s východem. První koncert se konal v Západním Německu, druhý proběhl v Plzni. Do akce opět zasáhla politika, a tak se ukázalo, jaký je to problém udělat velký festival.

6.1 Lochotín 1987

V roce 1987 se konaly mírové slavnosti. Na úvod této kapitoly si neodpustím menší odbočku k politické situaci právě v roce 1987. V červnu 1987 byla podepsaná smlouva mezi SSSR a USA o raketách středního doletu. Evropa až po Ural byla díky této smlouvě zapovězena pro umístění raket.¹³⁰ Mírové pochody měly probíhat v duchu: „Evropa bez jaderných zbraní“, pochody ale připomínaly spíše vzpomínku na zavražděného švédského politika Olafa Palmeho.¹³¹

Právě na počest zmiňovaného Olofa Palmeho, se v rámci mírových akcí, konal 15.9.1987 mírový koncert. Koncert se uskutečnil v amfiteátru v Plzni na Lochotíně. Akci pořádal Československý mírový výbor, Pragokonzert a Park kultury a oddechu v Plzni. Lochotínský amfiteátr byl prvním místem v Československu, kde se rozezněl punkrock ze západní Evropy. Do Plzně zavítaly německé kapely Die Toten Hosen a Einstürzende Neubauten. Dalšími interprety měly být bluegrassová kapela Cop, Dalibor Janda, Miroslav Žbirka, Michal David, kapela Stromboli a další.¹³² Miroslav Žbirka a „Copáci“ nakonec vypadli ze sestavy.

Divácká účast byla obstojná. Díky pestrosti stylů účinkujících se sešlo i dosti různorodé publikum. Sešli se zde rodiny s dětmi, obdivovatelé Discopříběhu¹³³, a svým vzhledem

¹³⁰ <http://www.muzikus.cz/publicistika/na-takovou-kulturu-tady-zvykli-nejsme-mirovy-konzert-olofa-palmeho-15-9-1987-plzen-lochotin~09~cervenec~2002/>

¹³¹ Olof Palme, švédský levicový politik, činný v mírovém hnutí, zavražděn 1986.

¹³² Mírový koncert na Lochotíně. *Pravda: Orgán západočeského KV KSČ*. 1987, roč. 68, č. 215, s. 1.

¹³³ Discopříběh je komediální muzikál natočený v roce 1987, natáčení probíhalo v Plzni, hudba z tvorby Michala Davida.

provokující punkeři. Poslední neopominutelnou složku rozmanitého publika byli uniformovaní muži za plotem a pozorovatelé v civilu přímo ve středu dění.¹³⁴

Úderem sedmnácté hodiny koncert zahájil moderátor Jožka Zeman. Prvním vystupujícím byla plzeňská bluegrassová skupina H.R.B. Následovala německá partička Die Toten Hosen a punkeři se stahovali do předních pozic, aby mohli zahájit svůj divoký tanec tzv. pogo. Pogující punkeři vyvolali rozruch u pořadatelů, kteří se punkery snažili usměrnit, což se jim pro zatím podařilo.

Obrovskou chybu udělali pořadatelé, když po Die Toten Hosen předstoupil před publikum Michal David. V předních řadách stále vyčkávali příznivci punku čekající na další punkové pecky. Michal David musel několikrát uhnout před letícími kameny. Poté, co na podium přiletěla atrapa granátu, se Michal David stáhl do zákulisí. Právě v tuhle chvíli nastoupili muži zákona se psy a s připravenými obuškami. Michal David nakonec své vystoupení dokončil. V napjaté atmosféře vystoupila ještě západní kapela Haindlig, pokračovala skupina Stromboli, která byla ještě pro většinu mladého pobouřeného publika stravitelná. Večer uzavírá Dalibor Janda, který doprovázel hromadný exodus.¹³⁵ Jeden z návštěvníků koncertu Jan Poustka vypověděl: „*Po hromadném odporu proti Davidovi zasáhla bezpečnost. Byla vytvořena klasická ulička a tou uličkou nás za křiku a mlácení obuškami hnali pryč. Když jsme viděli, co se děje začali jsme holky přehazovat přes plot amfiteátru. Tam je sice stejně sebrali, ale aspoň jsme je ušetřili ran obuškem. Já jsem skončil s nateklým okem a obtiskem obušku na zádech.*“¹³⁶

Einstürzende Neubauten nakonec vůbec nevystoupili. Kapela byla natolik šokovaná jednáním místní policie a sami se pustili do šarvátky s policií. Pořadatelé přistavili autobus, do kterého byli členové Einstürzende Neubauten nuceni nastoupit. Autobus s Einstürzende Neubauten mířil přímo na hranice.

Hned druhý den, tedy 16.9.1987, vyšel o mírovém koncertu článek v Rudém právu. Co vše se v lochotínském amfiteátru odehrálo, se ale nedočteme. Dle článku proběhla akce

¹³⁴ <http://www.muzikus.cz/publicistika/na-takovou-kulturu-tady-zvykli-nejsme-mirovy-koncert-olofa-palmeho-15-9-1987-plzen-lochotin~09~cervenec~2002/>

¹³⁵ <http://www.muzikus.cz/publicistika/na-takovou-kulturu-tady-zvykli-nejsme-mirovy-koncert-olofa-palmeho-15-9-1987-plzen-lochotin~09~cervenec~2002/>

¹³⁶ Rozhovor s Janem Poustkou, rozhovor vedla Vanda Štěrbová, autorizovaný rozhovor.

naprosto bez konfliktu. Kolem mírového koncertu se za chvíli rozhostilo ticho po pěšině.

7 ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ ROCKOVÉ HUDBY

Po první vlně jazzu v meziválečném období, následuje druhá vlna jazzu v první polovině padesátých, rovněž v průběhu padesátých let přišla rocková hudba, hudba šokující a provokující. Počátky rockové hudby zanechaly v mnoha lidech vzpomínky. Ať už to byl obdivovatel této hudby nebo odpůrce, při poslechu známých písní jistě nejde si nevybavit, jak to s touto muzikou dříve bylo složité. Poslech rocku by měl posluchače zbavit předsudků. Posluchač by měl vyslechnout sdělení umělců a objektivně zhodnotit o čem tahle hudba byla a je. Hudba má především bavit lidi. O pozornost orgánů moci a o politizování, se rocková hudba jistě nesnažila. Rocková hudba se pokoušela, formou zábavné hudby plné energie, lidem otevřít oči a vidět svět takový jaký je nebo jaký by měl být.

Proč došlo k takovému pronásledování kulturní scény, proč bylo lidem zakazováno se bavit dle svého vkusu, o tom můžeme pouze spekulovat. Dalo by se říci, že režim mohl muziku využít i ve svůj prospěch. Smýšlení punkových souborů bylo levicové. Režim tedy svým způsobem zasahoval tam, kde by mohl hledat oporu. Undergroundová hudba, alternativní hudba, punk či nová vlna mohly u mocenských orgánů vzbudit alespoň špetku zvědavosti a pochopení. Představitelé moci mohli věnovat alespoň malou chvíli tomu, za co mladí lidé revoltovali, jaké změny si přáli a jaké změny by požadovali oni samotní, kdyby byli v jejich věku. Rock nemohl ukončit totalitní režim, ale činil jej snesitelnějším, proto si rocková hudba držela své příznivce po celou dobu trvání komunistického režimu. Každý si na rockové hudbě mohl najít, co potřeboval; zábavu, únik z reality, protest, poselství, nebo jen pouhé odreagování.¹³⁷

Dnes je vše mnohem jednodušší. Nikdo nikomu žádnou hudbu nezakazuje a už vůbec na někoho není aplikován psychický teror v podobě pronásledování, výslechů, věznění. Nejlepší způsob, jak se vžít do této atmosféry je, si vše prožít. To se dnes již nikomu nestane. Atmosféru koncertů, a to co při koncertech hrozilo, bychom svým způsobem mohli nazývat zábavou plnou adrenalinu. I přesto lze hovořit o tom, že mládež let

¹³⁷ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock 'n' roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Praha: Academia, 2010, s. 268-269. ISBN 978-80-200-1870-0.

dřívějších mohla zažít hudební nadšení, které dnes již nezažijeme. Ne nadarmo se říká:
„Zakázané ovoce chutná nejlépe.“

8 ZÁVĚR

Některé hudební styly se již od počátku komunistického režimu potýkají s překážkami, které jim tento režim nastolil. V této práci jsem se pokusila popsat vývoj české neoficiální hudby osmdesátých let. Věnovala jsem se převážně stylům, které tvořily základnu neoficiální hudby. Stylům, kterým režim kladl různé překážky, a přesto se režimu nikdy nepodařilo tyto směry úplně zlikvidovat. Dalo by se říci, že silící útoky ze strany režimu, byly především v osmdesátých letech hnacím motorem pro pronásledované druhy hudby.

Úvodní část této bakalářské práce byla věnována sedmdesátým létům. Pokusila jsem se nahlédnout do dění undergroundové kultury, a do nejdůležitějších okamžiků její existence. Underground se definitivně odehrává do podzemí právě za období normalizace. Undergroundová kultura přináší inspiraci pro nastupující generaci mládeže a pro nově vznikající hudební styly. Už jen z tohoto důvodu jsem se věnovala undergroundu, i když předmětem práce jsou léta osmdesátá.

Práce obsahuje dvě kapitoly, vypovídají o existenci dvou sekcí. Byly to tyto instituce: Jazzová sekce a Sekce mladé hudby. Tyto organizace plnily významnou roli na poli alternativní kultury, neboť pomáhaly neoficiálním amatérským souborům s vystupováním a celkově s propagací jejich tvorby. Počet členů obou sekcí neustále vzrůstal a tak i na tyto organizace si moc došlápla.

Po undergroundových a alternativních skupinách se na počátku osmdesátých let začínají na tuzemské scéně objevovat nové hudební styly, punk a nová vlna, které jsou propleteny vlivy dalších směrů např. reggae či ska. Nová vlna na československou hudební scénu přinesla vlnu humoru, ironie, sarkasmu. Texty skupin nové vlny se zabývaly problémy mládeže. Mládeže žijící v prostředí městských aglomerací. Za hudební tepnu nové vlny, bych označila skupiny Jasná páka (Hudba Praha) a Pražský výběr. Hlavním centrem, kde se mladí lidé scházeli za poslechem novovlnných a punkových kapel, byl určitě klub zvaný Na Chmelnici. Navštěvování koncertů přinášelo mladé generaci odreagování, v prostředí svých vrstevníků se cítili uvolnění a svobodní.

V závěru práce jsem se věnovala regionu, ve kterém žiji, tedy Plzeňsku. I Plzeň představovala působiště mnoha novovlnných, punkových či alternativních kapel. Plzeň se stala pevností především tzv. tancovačkového rocku, jak prohlásil hudební publicista Radek Diestler. Plzeňské tancovačkové kapely byly považovány za jedny z nejlepších a také nejúspěšnějších. Dalo by se říci, že tancovačkové kapely Plzeňska zastínily ostatní styly působící v osmdesátých letech v tomto regionu.

Cílem této práce bylo vytvořit ucelený přehled neoficiální hudby osmdesátých let. Pro lepší navázání jsem stručně zpracovala i léta sedmdesátá. Práce popisuje významné hudební proudy rozvíjející se v tomto období, které se staly hudební alternativou pro mládež žijící v totalitním režimu. Právě režim tvořil překážku k těmto druhům hudby a snažil se proti vzrůstajícím vlivům nově vzniklých směrů zasahovat.

Práce vychází z několika hlavních zdrojů. Hlavními zdroji informací a inspirace pro me byla díla Miroslava Vaňka Ostrůvky svobody a Byl to jenom rock'n'roll?. Dalším stěžejním dílem pro tuto práci se stala publikace kolektivu autorů kolem Josefa Alana – Alternativní kultura. Obě publikace obsahují ucelený přehled o moderních stylech hudby. Čerpala jsem také z monografie. Excentrici v přízemí je publikace věnovaná především nové vlně a punku, publikace je dílem Aleše Opekara a Josefa Vlčka. Další důležité zajímavosti jsem čerpala z TV seriálu Bigbít. Pohled na tvorbu kapel osmdesátých let mi přinesl televizní dokument Hudba 85.

9 RESUMÉ

This bachelor work deals with unofficial Czech music scene of the eighties. I try to compile a complete overview of the unofficial Czech music scene development. The object of my studies also marginally includes the seventies. The seventies formed inspiratory flow for subsequent years. Underground culture of the seventies was replaced by a new rising generation of young people, which brought new musical directions. These directions were punk and a new wave. In my work I focus on characteristics and significance of the punk and the new wave. The punk and the new wave were in contradiction with the totalitarian regime. Adherents of punk wanted particularly to stand out of the grey crowd, which they thanks to their significant visage did. Regime procedures against the punk and the new wave form part of this thesis. In the conclusion I describe the development of unofficial music scene in the Plzen region. The most important event was the Pilsner Peace concert, which took place in September 1987 in amphitheatre Lochotin in Pilsen. The aim of my thesis is to familiarize the reader with an atmosphere in which young people tried to find space for self-fulfillment.

10 SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

10.1 Literatura

OTÁHAL, Milan. *Opozice, moc, společnost 1969 - 1989*. Praha: Maxdorf, 1994, 124 s. ISBN 80-85800-12-8.

OTÁHAL, Milan et al. *Sto studentských revolucí*. Praha: Maxdorf, 1994, 859 s. ISBN 80-7106-337-1.

ALAN, Josef a Tomáš BITRICH. *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945 - 1989*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, 610 s. ISBN 80-7106-449-1.

VANĚK, Miroslav. *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, 350 s. ISBN 80-7285-016-4.

VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Praha: Academia 2010, 639 s. ISBN 978-80-200-1870-0.

CHADIMA, Mikoláš. *Alternativa: Svědectví o českém rock & rollu sedmdesátých let*. Brno: Host, 1993, 414 s. ISBN 80-85233-11-8.

KOUŘIL, Vladimír. *Jazzová sekce v čase i nečase: 1971 - 1987*. Praha: Torst, 1999, 396 s. ISBN 80-7215-095-2.

KONRÁD, Ondřej a Vojtěch LINDAUR. *Bigbít*. Praha: Plus, 2010, 300 s. ISBN 978-80-259-0023-9.

DUCHÁČEK, Tony. *Garáž*. Praha: Mat' a, 2004, 274 s. ISBN 80-7287-081-5.

KONRÁD, Ondřej a Vojtěch LINDAUR. *Život v tahu aneb třicet roků rocku*. Praha: Delta, 1990, 146 s.

HANZEL, Vladimír. *Excentrici v přízemí*. Praha: Panton, 1989. 270 s.

ROTT, Ladislav. *Tak se začínalo aneb z otcova alba*. Plzeň : Český rozhlas Plzeň 1998. 70 s.

10.2 Periodika

KRÝZL, Jan. Nová vlna se starým obsahem. *Tribuna*. Praha: Rudé právo, 1983, č. 12, s. 5.

Mírový koncert na Lochotíně. *Pravda*. Plzeň, 1987, roč. 68, č. 215, s. 1.

V Plzni proběhl mírový koncert. *Pravda*. Plzeň, 1987, roč. 68, č. 217, s. 2.

10.3 Internetové zdroje

<http://www.ceskatelevize.cz/specially/bigbit/ceskoslovensko/80-leta/clanky/190-aktivita-jazzove-sekce-v-80-letech-soud-a-jeji-zanik/> (stav ke dni 23.3.2012)

<http://www.ceskatelevize.cz/specially/bigbit/ceskoslovensko/80-leta/clanky/223-vizaz-a-zakladni-znaky-prvnich-cs-punkeru-prvni-polovina-80-let/> (stav ke dni 30.3.2012)

<http://www.ceskatelevize.cz/specially/bigbit/ceskoslovensko/80-leta/clanky/160-ceska-nova-vlna-zacatku-80-let/> (stav ke dni 30.3.2012)

<http://www.ceskatelevize.cz/specially/bigbit/ceskoslovensko/80-leta/clanky/197-vztah-punku-k-jinym-subkulturam-druha-polovina-80-let/> (stav ke dni 4.4.2012)

<http://www.ceskatelevize.cz/specially/bigbit/ceskoslovensko/80-leta/clanky/170-novy-pop/> (stav ke dni 6.4.2012)

<http://www.ceskatelevize.cz/specially/bigbit/ceskoslovensko/80-leta/clanky/227-rockfesty-mozne-duvody-vzniku/> (stav ke dni 20.3.2012)

<http://www.ceskatelevize.cz/specially/bigbit/clanky/184-plzen-a-okoli/#kapely-2788-kulickove-lozisko-alias-ball-bearing> (stav ke dni 12.3.2012)

<http://www.ulozto.cz/xA28QUy/jasna-paka-spinavy-zada-mp3>

<http://uloz.to/xpZumcv/prazsky-vyber-komu-se-neleni-tomu-se-zeneni-mp3>

<http://www.muzikus.cz/publicistika/na-takovou-kulturu-tady-zvykli-nejsme-mirovy-koncert-olofa-palmeho-15-9-1987-plzen-lochotin~09~cervenec~2002/> (stav ke dni 6.4.2012)

<http://www.projektpunk.cz/obsah/E/Energie-g/Live> (stav ke dni 19.4.2012)

<http://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/prazsky-vyber/komu-se-neleni-tomu-se-zeneni-106324> (stav ke dni 19.4.2012)

<http://www.projektpunk.cz/obsah/J/Jasna-paka/> (stav ke dni 19.4.2012)

<http://pnbo.webnode.cz/vintage/nova-vlna-se-starym-obsahem/> (stav ke dni 19.4.2012)

<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/clanky/188-nova-vlna-se-starym-obsahem/>
(stav ke dni 19.4.2012)

<http://nezapomente.cz/view/zatcenippu> (stav ke dni 19.4.2012)

10.4 Osobní sdělení

Jan Poustka, 15.9.2011, 14.4.2012, autorizovaný rozhovor

11 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Extempore, „Plastici“	I
Příloha č. 2 – Nová vlna se starým obsahem	II
Příloha č. 3 – Pražský výběr	VII
Příloha č. 4 – Ukázka textů	VIII
Příloha č. 5 – Energie G	IX
Příloha č. 6 – Styl punkerů	X
Příloha č. 7 – Lochotín 1987	XI

Příloha č. 1 – Extempore, „Plastici“

obr. č. 1 Skupina Extempore, 5. PJD (zdroj: KOUŘIL, Vladimír. *Jazzová sekce v čase i nečase: 1971 - 1987*. Praha: Torst, 1999, 396 s. ISBN 80-7215-095-2.)

obr. č. 2 Plastic People of the Universe (zdroj: <http://nezapomente.cz/view/zatcenippu>)

Příloha č. 2 – Nová vlna se starým obsahem

obr. č. 3 „Nová vlna se starým obsahem“ (<http://pnbo.webnode.cz/vintage/nova-vlna-se-starym-obsahem/>)

Celý text článku: (zdroj: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/clanky/188-nova-vlna-se-starym-obsahem/>)

„V posledních týdnech jsme od našich čtenářů dostali řadu dopisů, v nichž se kriticky vyjadřovali k vystoupení některých profesionálních i amatérských hudebních skupin, které se hlásí k tzv. nové vlně rocku. Jejich společným jmenovatelem byl – mírně řečeno – podiv nad tím, jak je možné, že v naší společnosti je mladým lidem předkládán takovýto kulturní brak. Slova na adresu pořadatelů a povolovacích orgánů podobných vystoupení i zřizovatelů těchto „uměleckých skupin, nebyla právě lichotivá. Protože nešlo o ojedinělé hlasy, snažili jsme se na tento problém podívat trochu hlouběji.

Rocková hudba není ve sféře zábavné, nebo jak se také říká popmusic, nic nového. Pamětníci vědí, že v poválečném období její vlna prošla světem několikrát. Méně již je známo, zejména mezi těmi, kteří tomuto hudebnímu žánru fandí, že to, co u nás za rockovou muziku často vydává má někdy s jejím původním obsahem společný jen název. Rocková hudba měla v procesu svého formování i značný sociální náboj, zejména proti masovému útlaku a proti válce ve Vietnamu. O tom, kam její obsah mířil, nejlépe svědčí skutečnost, že již v roce 1961 Výbor pro neamerickou činnost v USA zakázal vystupování zpěváku Pete Seegerovi, protože jeho písně měly ostrý sociální náboj. Jeho nástupce Bob Dylan již za rok ovládl „rockové pole“ písněmi typu Oxfort town a o černošském studentu Meredithovi, jenž se mohl zapsat na universitu jen za asistence federální policie. V téže době černošský zpěvák James Brown v Madison Square Garde v New Yourku při koncertu nové skupiny vmetl do tváře obhájčům rasismu v USA:

„Jsem černoch a jsem pyšný na barvu své kůže, jsem pyšný, že jsem se narodil jako černoch.“

V polovině 60. let svět tleskal skupinám Beatles a Rolling Stones a jejich písním, které odsuzovaly válku ve Vietnamu a barbarství, které v ní Spojené státy s takovou bezostyšností prokázaly; písním, které podporovaly boj černých Američanů v ghettech a slums v New Yorku, Miami a v jiných městech USA... Také velký říjnový pochod v roce 1967 proti špinavé vietnamské válce k Bílému domu začal rockovým koncertem. V té době vznikala jedna bojová píseň za druhou...

Takovýto bojový rock, hudba a texty, které strhávaly tisíce chlapců a děvčat do boje – i kdy jen živelného – proti politice kapitalistických států, nebyl po chuti její vládnoucí třídě.

Buržoasní manipulátoři s myšlením, ideologové a diverzní centrály si rychle uvědomili, že rocková hudba – dostane-li „správný“ obsah (tzn. takový, která mládež odvádí od politiky, od třídního boje, od každodenních životních problémů) – se může stát drogou, která má koneckonců stejný účinek jako drogy skutečné. Vede mládež k pasivitě, k útěku od reality do říše snových představ, vytváří bezvýhodné postoje. A obchodníci, manažeři i podnikatelé poznali, že na této hudbě jde také snadno rychle a hlavně dobře vydělat.

Z rockové hudby se stal velký byznys a také prostředek ideové a kulturní diverze nejen vůči mládeži vlastních zemí, ale i vůči mladým lidem v socialistických státech. Ti, kteří tento proces řídili a organizovali, velmi dobře, věděli, že hospodářská krize v sedmdesátých letech a rostoucí nespokojenost mladé generace s prohlubujícím se sociálním útlakem kapitalismu by nezbytně vyvolaly v život staré či nové bojové písně.

A právě toto době se objevila „nová“ vlna rockové hudby, která svým hudebním i slovním obsahem měla dát této „ztracené“ generaci kapitalistického světa životní filosofii vyjádřenou heslem No Future – žádná budoucnost. Mládež se měla ztotožnit s životem, který jí připravil kapitalismus. Bud'te lhostejní k životu kolem sebe, nejděte s nikým proti ničemu! Nic nemá smysl! To se mělo stát krédem mladé generace. K jeho prosazení měl a má sloužit tzv. punk rock, šilený rock anebo také prevít rock.

Primitivní texty spojené s primitivní hudbou, odporné šaty, provokující chování, oplzlá gesta, odmítání všeho normálního, barvení vlasů na zeleno, na modro, na růžovo, tetování hákových křížů, malování barevných pásů na obličej apod. to byl výsledek, který tato vlna přinesla. Nepříliš estetický a velmi často šokující i občany kapitalistických zemí, ale stále lepší, než aby mládež bojovala proti společnosti, která ji do bídy a beznaděje vrhla. Protože „punkové“ a jejich hudba v mnohém překročili „meze“ únosnosti i pro kapitalistickou společnost a vymkli se svým podněcovatelům z kontroly, bylo třeba uvést vše na „pravou“ míru. Místo tzv. punk rocku je šířena a propagována tzv. nová vlna, která se pokouší vrátit rock k původní hudební dokonalosti. Využívá se k tomu moderní techniky a klasických hudebních projevů a nástrojů. Hudba

se mění, ale životní filosofie, kterou „nová“ vlna rocku propaguje, zůstává stejná. V novém hávu je mládeži předkládán starý obsah.

Není náhodou, že tzv. punk rock i „nová“ vlna rocku byly a jsou prostřednictvím západních rozhlasových stanic i jinými cestami (např. pašováním gramofonových desek či magnetofonových kazet) šířeny i do naší republiky.

Záměr, který diverzní centrály sledují, je dvojitý: jednak působit prostřednictvím tohoto hudebního braku přímo na naši mládež, a za druhé pod hesly o „nové“ světové hudební vlně vyprovokovat i u nás vznik skupin, které by produkovaly tuto všem estetickým a morální normám odporující hudbu. Cíl, který je sledován, je více než zřejmý – prostřednictvím, ohlušujícího rámusu, jednotvárných melodií a primitivních, často vulgárních textů dávat i naší mládeži onu osvědčenou a vyzkoušenou hudební drogu, která by i u nás mladým lidem vštěpovala životní filosofii „No Future“ a takové postoje, jednání a názory, které jsou socialismu cizí. Prostřednictvím této hudby má být i naše mládež vedena k lhostejnosti, pasivitě, k odporu proti společnosti.

I když tomuto „lákání sirén“ a nabádání ke „světovosti“ podlehl jen pár desítek většinou mladých a nezkušených amatérských „umělců“ a skupin, nemůžeme zůstat lhostejní k tomu, že některé hudební skupiny tzv. punk rock, či „novou“ vlnu rocku šíří. O jakou „kulturu“ a „umění“ jde, říkají jejich názvy (např. Parchanti, Zkárovanej přebal, Žabí hlen, Žlutý pes, Devizový příslib apod.). Je podivuhodné, že již při jejich vzniku tyto „genialitou“ přímo sršící názvy nevadily zřizovatelům těchto skupin (organizacím a kulturním zařízením NV, ROH a SSM), že nevadily těm, kteří je zvou k veřejným vystoupením a umožňují jim, aby své stupidní a hrubé (jiný termín lze těžkou použít), lidské city urážející hudební a textové výtvořiny předváděly před tisíci mladých lidí.

Cožpak je možné, aby pod hlavičkou kulturních pořadů, či dokonce koncertů, byl šířen nevkus, propagován alkoholismus a drogy, vulgarizovány vztahy mezi chlapci a děvčaty, a také názory zcela cizí socialistické společnosti? Je snad normální, aby hudebníci a zpěváci vystupovali na jevišti v dámských punčocháčích (které byly jejich hlavní oděvem), aby se svlékali a ovazovali se řetězy a zámky apod.

s oblečením si v ničem nezadává úroveň hudby a textů. Jednotvárné, opakující se melodie (pokud se tak dá mnohadecibellový zvuk vůbec nazvat) doprovázející texty, za jejichž autory by bylo možné považovat spíše chovance psychiatrických léčeben, než lidi, kteří se vydávají za „umělce“. Bohužel, věc, je složitější a vážnější. Texty, v nichž se např. opakují „důmyslná“ slova „kaťa, paťa, haťa“ (Pražský výběr), nebo se pět minut vyřvává „Bejby, bejby, dej mi kadilak“, či „hipi, hipi, šejk“ (Letadlo), nebo vulgární text „má špinavá záda, nepije, nesolí, nekouří, ale má to ráda“, či píseň s názvem Pal vodsud hajzle (Jasná Páka), nebo „náš pán je král, má jméno heroin“ (Bronz), vypadající jako výplod chorého mozku, jsou ve skutečnosti výrazem nihilismu a cynismu, hluboké nekulturnosti a ideologických přístupů, které jsou socialistické společnosti zcela cizí.

Bohužel pracovníci některých kulturních zařízení či agentur i další zřizovatelé těchto hudebních skupin si tyto skutečnosti neuvědomují nebo nechtějí uvědomovat. Jinak by nebylo možné, aby Pražské kulturní středisko bylo zřizovatelem profesionální skupiny Pražský výběr (i jiných podobných), jejíž vystoupení (např. v Hradci králové, o němž jsme již psali) bylo stejně pochybné úrovně jako již jmenovaných amatérských skupin. Také sdružený závodní klub ROH výstavby hl.m. Prahy by jinak asi těžko mohl o skupině Letadlo napsat: „...Všichni členové skupiny zejména vedoucí a jeho zástupce, velice svědomitě plní všechny podmínky, ke kterým je zavazuje organizační řád našeho zařízení...“ Vždyť to byla právě tato skupina, která v hořickém kulturním době vedla jiných „lahůdek“ v průběhu vystoupení vykřikovala: „Du bist Schwein“, a když její členy pořadatelé volali k pořádku a odpovědnosti, obořili se na ně slovy: „Nyní jsme na sále pány situace my a vy běžte do...“ Otázku, jak je možné, že se podobná „kultura“ produkuje pod jejich hlavičkou, je možno položit i dalším. Např. Obvodnímu domu kultury v Praze 8, Okresnímu kulturnímu středisku Praha-východ, některým klubům SSM apod.

Otázek je samozřejmě více. Jak zřizovatelé pracují se svými hudebními skupinami, jak je vedou, vychovávají, jak ovlivňují je jejich repertoár a jak kontrolují jejich činnost? Stejně tak je možno položit otázku pořadatelům – vědí, koho si na vystoupení zvou? A když vystoupení neodpovídá zásadám naší kulturní politiky, vyvozují okamžitě příslušné sankce? (Např. odmítnout proplatit honorář, oznámit „kvalitu“ skupiny zřizovateli apod.). Také odbory kultury národních výborů přistupují k povolování těchto „kulturních“ vystoupení značně benevolentně – spokojují se s neúplným vyplněním žádosti, nekontrolují, zda se dodržuje to, co bylo povoleno atd. A pořadatelé často ještě to, co povoleno je, obcházejí (např. při koncertu skupiny Pražský výběr v Hradci Králové – pořadatel PKO tamtéž – do žádosti vůbec neuvedl skupinu Trifidi, která rovněž vystupovala; měl povoleny tři koncerty, ale uskutečnil čtyři). Výsledkem tohoto neodpovědného počínání řady „odpovědných“ činitelů je kažení vkusu mladých lidí a šíření nejen ideově, ale i morálně velmi pochybných názorů.

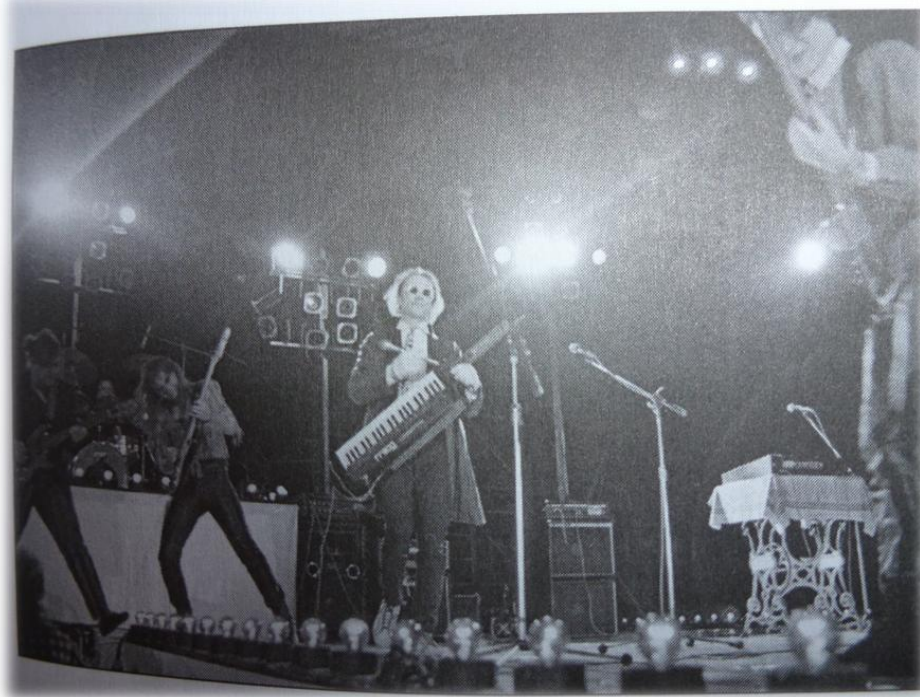
Ti, kteří chtějí veřejně vystupovat, i ti, kteří jim to umožňují (pořadatelé a zřizovatelé), si musejí uvědomit, že každému, kdo může promlouvat ke stovkám a tisícům (byť je hudbou a texty) mladých lidí, se dostává velké důvěry, a každý, kdo vystupuje, musí být po všech stránkách – politicky, mravně, eticky, svou inteligencí i chováním – této důvěry také hoděn. A komu mnohé všechno z toho, aby této důvěry hoděn byl, chybí, nemá na pódiu co pohledávat. A ti, kteří ať z pohodlnosti, lhostejnosti či z důvodů, že při podobných „koncertech“ je možno snadno naplnit pokladnu, těmto „takéumělcům“ vystupování umožňují, si musejí uvědomit, že svou činností hrubě narušují zásady socialistické kulturní politiky a vědomě či nevědomě slouží cílům, které sleduje náš třídní nepřítel.

Aby nám bylo dobře rozuměno. Vůbec nejsme proti zábavě, ani proti pop-music či proti rocku. Hudba a zpěv, i hudba zábavná, je nedílnou součástí života mladé generace i nedílnou součástí naší kultury. I zábavná hudba a její texty však musejí být především

dobré. Měla by se vyznačovat zpěvností, přitažlivými hudebními nápady, textově by měla vycházet z melodie řeči českého a slovenského jazyka. A její obsah nesmí být vulgární, odpuzující, nesmí propagovat to, co je naší společnosti a životu převážné většiny naší mladé generace cizí.

„Hudba“, již jsme věnovali pozornost, není v široké škále naší zábavné hudby ani převažující, ani určující. Je okrajovým jevem, ale přesto jevem, který nelze přehlížet a mlčet k němu. Naše mladá generace žije v podmínkách životních a sociálních jistot a ve své většině se také na vytváření těchto podmínek, na výstavbě naší společnosti, aktivně podílí. Proto má také právo, aby její vědomí nebylo otravováno tím, co se za kulturu či umění pouze vydává, ale skutečným kulturním hodnotám je na hony vzdálené.

Příloha č. 3 – Pražský výběr

Obr. č. 4 Pražský výběr

(Obr. 4,5 zdroj: VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Praha: Academia 2010, 639 s. ISBN 978-80-200-1870-0.)

Obr. č. 5 Pražský výběr

Příloha č. 4 – Ukázka textů

Ukázka textu z repertoáru Pražského výběru

(zdroj: <http://www.projektpunk.cz/obsah/J/Jasna-paka/>)

Špinavý záda

Potkal jsem ji na Žofině celá v černém nesla se jak páv
záda bílý od stěn měla u šatny mě chytla za rukáv

Špinavá špinavá špinavá špinavá krásná holka
ta mě na kolena dostala teď po mně jen tak kouká
špinavý špinavý špinavý vona má špinavý záda
nepije nekouří nesladí a má to tolik ráda

Cestou taxůvkou pak domů zašpinila trochu sedadla
pak za dveřma v jejím bytě kolem krku mě hned popadla

Špinavá špinavá špinavá špinavá krásná holka
ta mě na kolena dostala teď po mně jen tak kouká
špinavý špinavý špinavý vona má špinavý záda
nepije nekouří nesladí a má to tolik ráda

Ukázka textu z repertoáru Jasný páky

(zdroj: <http://www.karaokearty.cz/texty-pisni/prazsky-vyber/komu-se-neleni-tomu-se-zeneni-106324>)

Komu se nelení, tomu se ženění

Svatba, to je nádhera ... ženění se Hat'a Paťa
Láskou zmámen je zcela ... starej Hat'a Paťa
Řekni, holka, cos chtěla ... víc než je Hat'a Paťa
Vždyť je to hňup, příšera ... fešák Hat'a Paťa

Vezme hůl na nás a už půjde snáz
One, two pekelný blues
Svatební podraz má správný ráz a puch
Je to tak sirný pach čistí vzduch ach, ich, uch
Je tu plno much
To čert rád jenom tak, srdce může dát

Příloha č. 5 – Energie G

Obr. č. 6 Punková kapela Energie G (zdroj: VANĚK, Miroslav: *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, 350 s. ISBN 80-7285-016-4.)

Ukázka z repertoáru Energie G

(zdroj: <http://www.projektpunk.cz/obsah/E/Energie-g/Live>)

Pojďme zabít nudu

Pojďte zabít nudu
kterou v sobě pěstujem
u večere ji zalejváme
občas se s ní milujem

Pojďte zabít nudu
upalte ji na hranici
pak jenom pár minut ticha
zapálíme jednu svíci

Příloha č. 6 – Styl punkerů

Obr. č. 7 Punteři (zdroj: VANĚK, Miroslav: *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, 350 s. ISBN 80-7285-016-4.)

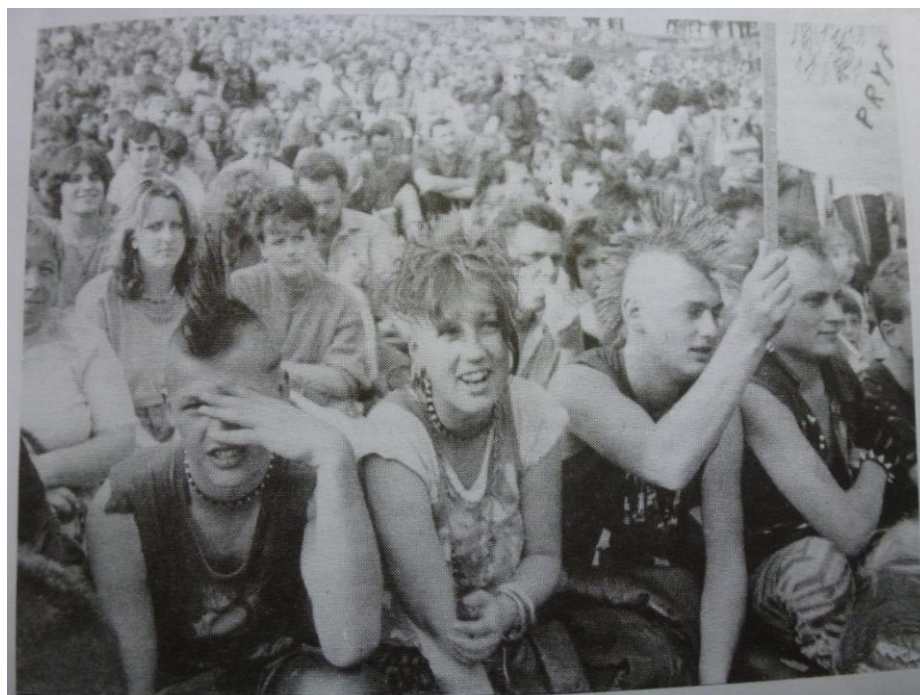
Obr. č. 8 Kontrola punkera příslušníky VB (zdroj: VANĚK, Miroslav: *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, 350 s. ISBN 80-7285-016-4.)

Příloha č. 7 – Lochotín 1987

Obr. č. 9 Diváci Mírového koncertu v Plzni na Lochotíně

(obr. č. 9,10, zdroj: VANĚK, Miroslav: *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: ÚSD AV ČR – Votobia 2002, 350 s. ISBN 80-7285-016-4.)

Obr. č. 10 Mírový koncert v Plzni, punkeři čekající na *Die Toten Hosen*

